

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

STRATEGII ROZWOJU MIASTA BĘDZINA NA LATA 2012-2020

WYKONAWCA:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

ul. Szlak 65 biuro 1004
31-153 Kraków
www.cds.krakow.pl

we współpracy z:

EKOSTANDARD

Pracownia Analiz Środowiskowych

Ul. Wiązowa 1B/2, 62-002 Suchy Las
www.ekostandard.pl
email: ekostandard@ekostandard.pl
tel. 505-006-914, (61) 652 23 80

AUTORZY OPRACOWANIA:
mgr Robert Siudak
Katarzyna Lekowska

SPIS TREŚCI

SPIS TABEL I RYCIN	6
WPROWADZENIE	7
1. CHRAKTERYSTYKA PROGNOZY	8
1.1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY	8
1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY	9
1.3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	9
2. CHARAKTERYSTYKA STRATEGII ROZWOJU MIASTA BĘDZINA	11
2.1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII	11
2.2. ZAWARTOŚĆ ORAZ GŁÓWNE CELE STRATEGII	11
2.3. OCENA POWIĄZAŃ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	14
2.3.1. MIĘDZYKRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE	14
2.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE	15
2.3.3. REGIONALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	18
2.3.4. LOKALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	20
3. OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA MIASTA BĘDZINA	22
3.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	22
3.2. DEMOGRAFIA	23
3.3. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	24
3.4. ZWIERZĘTA	29
3.5. ROŚLINY	29
3.6. WODA	30
3.6.1. WODY POWIERZCHNIOWE	30
3.6.2. WODY PODZIEMNE	32
3.7. POWIETRZE	33
3.8. POWIERZCHNIA ZIEMI	35
3.9. KRAJOBRAZ	35
3.10. KLIMAT	36
3.11. HAŁAS	36
3.11.1. HAŁAS PRZEMYSŁOWY	36
3.11.2. HAŁAS KOMUNIKACYJNY	37
3.12. ZASOBY NATURALNE	39
3.13. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	40
3.14. GOSPODARKA ODPADAMI	41
3.15. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	42
4. POTENCJALNE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII	44
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA	45
6. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	46
6.1. ODDZIAŁYWANIE ZADAŃ STRATEGII NA OBSZARY NATURA 2000	61
6.2. ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE I WTÓRNE	61
7. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	63
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE	64
9. PRZEWIDYWANE ŚRODKI MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, REDUKCJĘ I KOMPENSACJĘ ZNACZĄCYCH NIEKORZYSTNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII	65
10. MONITORING	68

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	69
12. LITERATURA	73

SPIS TABEL I RYCIN

TAB. 1. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE STRATEGII OKREŚLONE W RAMACH PIERWSZEJ DOMENY	12
TAB. 2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE STRATEGII OKREŚLONE W RAMACH DRUGIEJ DOMENY	13
TAB. 3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE STRATEGII OKREŚLONE W RAMACH TRZECIEJ DOMENY	13
TAB. 4. POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE MIASTA BĘDZINA	25
TAB. 5. PLANOWANE UŻYTKI EKOLOGICZNE NA TERENIE MIASTA BĘDZINA	28
TAB. 6. ROŚLINY CHRONIONE NA TERENIE GMINY BĘDZIN	30
TAB. 7. OCENA JAKOŚCI WÓD RZECZNYCH W GMINIE BĘDZIN W ROKU 2009	31
TAB. 8. OCENA JAKOŚCI WÓD RZECZNYCH W GMINIE BĘDZIN W ROKU 2010	31
TAB. 9. OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W GMINIE BĘDZIN W ROKU 2011 (MONITORING KRAJOWY)	32
TAB. 10. OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W GMINIE BĘDZIN W ROKU 2011 (MONITORING REGIONALNY)	33
TAB. 11. WYNIKI KLASYFIKACJI JAKOŚCI POWIETRZA DLA STREFY POD KĄTEM OCHRONY ZDROWIA W 2011 R.	34
TAB. 12. WYNIKI POMIARÓW STĘŻENIA BENZENU W ATMOSFERZE W PASYWNEJ STACJI POMIAROWEJ W BĘDZINIE	34
TAB. 13. WYNIKI KLASYFIKACJI JAKOŚCI POWIETRZA DLA STREFY POD KĄTEM OCHRONY ROŚLIN W 2011 R.	34
TAB. 14. ŚREDNI DOBOWY RUCH NA DRODZE KRAJOWEJ W PUNKTACH POMIAROWYCH ZLOKALIZOWANYCH W GMINIE BĘDZIN	38
TAB. 15. ŚREDNI DOBOWY RUCH NA DROGACH WOJEWÓDZKICH NA TERENIE GMINY BĘDZIN	38
TAB. 16. CHARAKTERYSTYKA ZŁÓŻ W GMINIE BĘDZIN	39
TAB. 17. ZESTAWIENIE ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH Z TERENU GMINY BĘDZIN [MG/ROK]	41
TAB. 18. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA W MIEŚCIE BĘDZIN LATACH 2009-2011 – SIEĆ WODOCIĄGOWA	42
TAB. 19. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA W MIEŚCIE BĘDZIN W LATACH 2008-2010 – SIEĆ KANALIZACYJNA	43
TAB. 20. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA STRATEGII ROZWOJU MIASTA BĘDZINA	45
TAB. 21. OCENA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO REALIZACJI PROPONOWANYCH ZADAŃ STRATEGII ROZWOJU MIASTA BĘDZINA NA LATA 2012-2020	47
TAB. 22. OCENA CHARAKTERU ZADAŃ PROPONOWANYCH W STRATEGII ROZWOJU MIASTA BĘDZINA NA LATA 2012-2020	55
TAB. 23. PROPONOWANE ŚRODKI I ZALECENIA ŁAGODZĄCE NIEKORZYSTNE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI STRATEGII	65
RYC. 1. LOKALIZACJA MIASTA BĘDZINA NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	22
RYC. 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW MIASTA BĘDZIN NA PRZESTRZENI LAT 2002-2011	23
RYC. 3. LESISTOŚĆ W GMINIE BĘDZIN W LATACH 2007-2011	28

WPROWADZENIE

Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko dla „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 (zwana dalej Prognozą) została opracowana w celu przedstawienia jej wraz z „Strategią Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 do konsultacji społecznych oraz procedury opiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, w ramach strategicznej oceny oddziaływania dla przedmiotowej strategii.

Sporządzenie niniejszej prognozy stanowi jeden z etapów postępowania w sprawie tzw. strategicznej oceny oddziaływania, mającego na celu przyjęcie „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020.

1. CHRAKTERYSTYKA PROGNOZY

1.1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY

Bezpośrednią delegację dla postępowania administracyjnego w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w prawodawstwie polskim stanowi art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), dokonującej w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 1, str. 248);
- dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 15, t. 7, str. 375);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 17; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 466);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008, str.8).

Poza ww. aktami prawnymi, postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko regulują dodatkowo:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. nr 151 poz. 1220 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2012 nr 647);
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2012 nr 145);
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2010 nr 243, poz. 1623 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2000 nr 98, poz. 1071 z późn. zm.).

Na potrzeby przeprowadzenia postępowania administracyjnego w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ, opracowujący projekt ocenianego dokumentu, sporządza prognozę oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowi-

ska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), zwaną Prognozą.

1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY

Celem Prognozy sporządzonej na potrzeby przeprowadzenia postępowania administracyjnego w sprawie strategicznej oceny oddziaływania, jest analiza potencjalnych znaczących oddziaływań realizacji założeń „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 na środowisko.

Zgodnie z wymogami art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), niniejsza prognoza zawiera następujące elementy:

- analizę projektu dokumentu;
- analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska;
- charakterystykę oddziaływania na środowisko;
- możliwość wystąpienia oddziaływania transgranicznego;
- prezentację rozwiązań zapobiegających i ograniczających negatywne dla środowiska oddziaływanie;
- przedstawienie rozwiązań alternatywnych;
- charakterystykę metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- charakterystykę metod analizy skutków realizacji dokumentu (monitoring);
- streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) zakres sporządzenia prognozy (w ramach tzw. etapu „scopingu”) został uzgodniony z:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo z dnia 30 sierpnia 2012 r., znak WOOŚ.411.161.2012.MG);
- Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach (pismo z dnia 31 sierpnia 2012 r., znak NS-NZ.041.1.2012.MD, NZ-521-270/12).

W opinii obu ww. organów zakres prognozy oddziaływania na środowisko dla „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy.

Zakres przestrzenny Prognozy dla Strategii Rozwoju Miasta Będzina na lata 2012-2020 jest ograniczony do granic administracyjnych miasta Będzina. Prognoza analogicznie do projektu strategii rozwoju swoim horyzontem czasowym sięga roku 2020.

Ze względu na swój charakter „Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 opisuje poszczególne założenia w sposób ogólny, poruszając szerokie spektrum zagadnień i obszarów związanych z rozwojem miasta. Sytuacja ta determinuje poziom szczegółowości sporządzonej Prognozy oddziaływania na środowisko.

1.3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Obecnie metodyka sporządzania prognoz strategicznych ocen oddziaływania w Polsce nie jest ściśle zdeterminowana określonymi przepisami prawnymi. Sprzedzenie Prognozy dla Strategii Rozwoju Miasta Będzina przebiegało wieloetapowo i obejmowało kolejno:

- ocenę aktualnego stanu środowiska na obszarze objętym dokumentem strategicznym, zawierającą analizę zasobów i walorów środowiska, wywieranej na nie presji antropogenicznej oraz jakości środowiska;
- ocenę potencjalnego wpływu ustaleń dokumentu strategicznego na środowisko przyrodnicze;
- opracowanie propozycji łagodzenia skutków realizacji ustaleń dokumentu strategicznego w obszarach, w których zidentyfikowano znaczące negatywne oddziaływania;
- opracowanie systemu monitorowania środowiskowych skutków wdrażania dokumentu strategicznego.

Charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego oraz analizę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono metodą opisową przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat obszaru miasta tj. studium literatury, informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska.

Identyfikacji oddziaływań na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego dokonano w grupach eksperckich. Wyniki prac grup zsumowano, a ostateczną listę zidentyfikowanych oddziaływań uzgodniono wspólnie.

W związku z makroskalowym charakterem Prognozy identyfikowane oddziaływania wynikające z realizacji celów i kierunków działań „Strategii Rozwoju Miasta Będzina”, opisywano w sposób jakościowy, zarysowując jedynie ich przybliżoną skalę i kierunek. Na tym poziomie i etapie planowania bardziej szczegółowy ilościowy opis oddziaływań uznano za nieuzasadniony.

W celu ułatwienia oceny jak i prezentacji wyników oddziaływań wykorzystano uproszczoną i dostosowaną do potrzeb Prognozy analizę macierzową, relacji elementów środowiska oraz celów i kierunków działań przewidzianych do realizacji.

2. CHARAKTERYSTYKA STRATEGII ROZWOJU MIASTA BĘDZINA

2.1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawą prawną opracowania „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 jest art. 4 ust 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2009 nr 84 poz. 712 z późn. zm.) zgodnie, z którym politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju. Za prowadzenie polityki rozwoju na poziomie gminy odpowiedzialny jest samorząd gminny (art. 3 cytowanej ustawy).

2.2. ZAWARTOŚĆ ORAZ GŁÓWNE CELE STRATEGII¹

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 jest podstawowym narzędziem kształtowania polityki lokalnej. Realizacja założeń Strategii ma na celu wspieranie pozytywnych przemian oraz niwelowanie głównych barier rozwojowych miasta Będzina. Dokument zakłada wykorzystanie potencjału zasobu regionalnego oraz szans jakie niesie otoczenie. Strategia pełni istotne funkcje koordynacyjne, finansowe, informacyjne, edukacyjne i marketingowe. Dokument określa obszary wymagające interwencji publicznej oraz ich zakres, formułuje zasady i warunki wspierania działań prorozwojowych.

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 zawiera:

- główne przesłanki prowadzące do procesu aktualizacji Strategii wraz z założeniami wyjściowymi, przebiegiem prac i wykorzystanymi metodami;
- diagnozę sytuacji Miasta Będzina w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej wraz z głównymi trendami rozwojowymi dostrzegalnymi w otoczeniu Miasta;
- założenia strategiczne w postaci zapisu misji i domen (obszarów) rozwoju Miasta Będzina;
- plany działań dla domen w postaci siatki celów strategicznych i operacyjnych wraz z zadaniami oraz opisem zadań uznanych za flagowe;
- informację odnoszącą się do kwestii spójności wypracowanych założeń rozwoju Miasta Będzina w odniesieniu do dokumentów strategicznych z poziomu powiatu, regionu, kraju i Unii Europejskiej;
- system wdrażania i monitorowania Strategii wraz z zestawem służących temu wskaźników, procedur oraz określeniem podmiotów zaangażowanych w proces.

Punktem wyjścia dla określania strategicznych celów rozwoju w Strategii jest misja rozwoju Miasta Będzina, która zgodnie z wykorzystanym w procesie strategicznym modelem Ashridge złożona jest z czterech elementów. Na misję Miasta Będzina składają się zatem:

- główny cel – **zasadnicza aspiracja rozwoju**;
- domeny strategicznego rozwoju – podstawowe obszary prowadzenia polityki rozwoju;
- wartości – istotne z punktu widzenia rozwoju miasta wartości, to w co wierzymy;
- standardy zachowań organizacyjnych – procedury, polityki i schematy działania.

Tak skonstruowaną misję rozwoju Miasta Będzina, choć złożoną z czterech elementów, należy postrzegać i odczytywać jako integralną całość. Misja w modelu Ashridge, to zatem zarówno główny cel wyznaczający zasadniczy kierunek dążeń, domeny strategicznego rozwoju - wskazujące obszary koncentracji wysiłków, jak i wartości oraz standardy zachowań, które towarzyszą procesowi wyboru i realizacji zadań, wpisujących się w określone w celu i strategii główne kierunki rozwoju. W takim ujęciu misja stanowi „kościec” dokumentu Strategii, który kolejno wypełniany i uszczegółowiany jest

¹ Strategia Rozwoju Miasta Będzina na lata 2012-2010

(w następujących rozdziałach) poprzez zapisy celów strategicznych, celów operacyjnych oraz propozycji zadań.

Zasadnicza aspiracja rozwoju dla Miasta Będzina brzmi następująco: *Zasadniczą aspiracją Będzina jest skuteczne i oparte o rzeczywiste walory wyróżnienie się wśród miast zagłębiowskich. Zachodzące dynamiczne procesy rewitalizacyjne w strefach społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowią podstawę do rozwoju i wzmocnienia konkurencyjności Miasta zarządzanego w oparciu o wyjątkową i zabytkową substancję miejską. Źródłem i kryterium wyróżnienia, swoistej przewagi strategicznej, jest historyczny rodowód Będzina (średniowieczne korzenie, 650-lecie lokacji Miasta, wzgórze zamkowe, secesyjne śródmieście, tradycje żydowskie). Wszystkie wyróżnione elementy stanowią podstawę pod budowę wizerunku Miasta jako atrakcji historycznej Zagłębia Dąbrowskiego. Z dobrze udokumentowanej tradycji i historii wylania się Będzin - wyróżniający się ośrodek historyczno-kulturalny Zagłębia, gdzie w oparciu o znaczące instytucje kulturalne (teatr, muzeum) i nowoczesnie zagospodarowaną przestrzeń publiczną realizowane są ponadlokalne inicjatywy kulturalne i społeczne.*

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” opiera się na trzech obszarach strategicznych (domenach), cele i działania zaproponowane w ramach każdej z domen mają na celu doprowadzić do realizacji i wypełnienia wyżej przytoczonej misji Miasta Będzina. Do każdego celu operacyjnego zaproponowano działania prowadzące do uzyskania pożądanego stanu rozwoju. Wyszczególniono również zadania flagowe - kluczowe dla każdej z domen strategicznego rozwoju.

Tabela 1. Cele strategiczne i operacyjne Strategii określone w ramach pierwszej domeny

DOMENA 1: DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BĘDZINA W BEZPIECZNYM I ZADBANYM MIEŚCIE	
CEL STRATEGICZNY I PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA W BĘDZINIE - WYŻSZY STANDARD ŻYCIA W MIEŚCIE I ROZWÓJ FUNKCJI MIEJSKICH	Cel operacyjny 1.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej
	Cel operacyjny 1.2. Polityka mieszkaniowa w Mieście
	Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego i ekologicznego Miasta
	Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury czasu wolnego
CEL STRATEGICZNY II ROZWIJAJĄCA SIĘ I EDUKUJĄCA SPOŁECZNOŚĆ MIEJSKA	Cel operacyjny 2.1. Wzmocnienie edukacji formalnej poprzez postawienie na jakość edukacji i optymalizację kosztów kształcenia
	Cel operacyjny 2.2. Stworzenie warunków do realizacji kształcenia się przez całe życie mieszkańców Będzina, wspieranie i promocja inicjatyw z tym związanych
CEL STRATEGICZNY III INTEGRACJA SPOŁECZNA MIESZ- KAŃCÓW I WYRÓWNYWANIE SZANS	Cel operacyjny 3.1. Poprawa zaplecza instytucjonalnego oraz warunków sprzyjających integracji społecznej i międzypokoleniowej
	Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie działań edukacyjnych i profilaktycznych sprzyjających integracji społecznej grup defaworyzowanych

Źródło: „Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2010

Tabela 2. Cele strategiczne i operacyjne Strategii określone w ramach drugiej domeny

DOMENA 2: BĘDZIN PRZYJAZNĄ PRZESTRZENIĄ DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ GOSPODARCZYCH	
CEL STRATEGICZNY I STWORZENIE WARUNKÓW SPRZY- JAJĄCYCH LOKOWANIU NOWYCH INWESTYCHII GOSPODARCZYCH W BĘDZINIE	Cel operacyjny 1.1. Uregulowanie kwestii formalno-prawnych związanych z ofertą terenów inwestycyjnych Miasta
	Cel operacyjny 1.2. Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych dostępnych na terenie Miasta
	Cel operacyjny 1.3. Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej prowadzącej do terenów przeznaczonych pod inwestycje
CEL STRATEGICZNY II WDROŻENIE SKUTECZNEJ, KOMPLEKSOWEJ POLITYKI POZYSKIWANIA I OBSŁUGI INWE- STORA W MIEŚCIE BĘDZINIE	Cel operacyjny 2.1. Stworzenie systemu promocji gospodarczej Miasta wzmacniającej rozpoznawalność i wyróżniającą Będzin na tle sąsiednich ośrodków
	Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom profesjonalizmu obsługi przedsiębiorców na terenie Miasta Będzina
	Cel operacyjny 2.3. Budowa sieci współpracy na rzecz kompleksowego wsparcia przedsiębiorców i inwestorów
CEL STRATEGICZNY III WSPIERANIE ROZWOJU STREFY LOKALNEGO HANDLU I USŁUG	Cel operacyjny 3.1. Będzin „wzgórzem handlu” - wzmocnienie funkcji handlowo-usługowych Miasta
	Cel operacyjny 3.2. Wspieranie samozatrudnienia mieszkańców w branżach strategicznych dla rozwoju Miasta

Źródło: „Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2010

Tabela 3. Cele strategiczne i operacyjne Strategii określone w ramach trzeciej domeny

DOMENA 3: BĘDZIN CENTRUM KULTURALNO-HISTORYCZNYM ZAGŁĘBIA	
CEL STRATEGICZNY I HISTORIA I JEJ PRZEDSTAWIANIE	Cel operacyjny 1.1. Dbanie o historyczne walory turystyczne miasta - odnawianie (rewitalizacja) zabytków miejskich
	Cel operacyjny 1.2. Konstruowanie produktów turystycznych w oparciu o walory historyczne Miasta w duchu nowoczesnego nurtu prezentacji historii - narracji historycznej
	Cel operacyjny 1.3. Rozwój infrastruktury towarzyszącej (wzmacniającej produkty turystyczno-historyczne Miasta Będzina)
CEL STRATEGICZNY II KULTURA I JEJ PRZEDSTAWIANIE	Cel operacyjny 2.1. Edukacja kulturalna - podejmowanie działań zachęcających mieszkańców do włączania się w życie kulturalne Miasta / pogłębianie świadomości kulturalnej mieszkańców Będzina
	Cel operacyjny 2.2. Wyznaczanie, aranżowanie, kreowanie przestrzeni publicznych, gdzie mogą być realizowane wydarzenia kulturalne o różnej skali
CEL STRATEGICZNY III ZINTEGROWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ TWORZENIA CENTRUM KULTURALNO-HISTORYCZNEGO ZAGŁĘBIA	Cel operacyjny 3.1. Wspólne kreowanie dobrego klimatu dla współpracy przy realizacji przedsięwzięć kulturalnych pomiędzy partnerami publicznymi, pozarządowymi i prywatnymi (współpraca / współdziałanie środowisk na rzecz rozwoju kulturalnego w Będzinie)
	Cel operacyjny 3.2. Zarządzanie kulturą w Mieście
	Cel operacyjny 3.3. Promocja i skuteczna informacja o ofercie historycznej i kulturalnej Będzina skierowana do odwiedzających Miasto oraz do jego mieszkańców
CEL STRATEGICZNY IV REWITALIZACJA ŚRÓDMIEŚCIA	Cel operacyjny 4.1. Rewitalizacja przestrzenna dzielnicy Śródmieście
	Cel operacyjny 4.2. Rewitalizacja społeczna dzielnicy Śródmieście
	Cel operacyjny 4.3. Rewitalizacja gospodarcza dzielnicy Śródmieście

Źródło: „Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2010

2.3. OCENA POWIĄZAŃ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Realizacja celów i zadań zawartych w „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 wpisuje się w szereg założeń, przyjętych w innych dokumentach strategicznych poziomu międzynarodowego, krajowego, i regionalnego. Zgodność założeń Strategii z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania w skali miasta będą harmonizowały z kierunkami rozwoju ustalonymi na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Oznacza to, że planowane działania nie będą przypadkowe oraz, że przyczynią się do realizacji celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

Poniżej zestawiono najistotniejsze powiązania tematyczne Strategii z założeniami i wymaganiami innych strategii szczebla unijnego, krajowego i wojewódzkiego, uwzględniające zasady ochrony środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju.

2.3.1. MIĘDZYNARODOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Globalna Agenda 21

Globalna Agenda 21, uchwalona w czerwcu 1992 r. na Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Spraw Środowiska i Rozwoju w Rio de Janeiro na tzw. Szczycie Ziemi, stanowi globalny program działań na rzecz środowiska i rozwoju. Program ten wskazuje, w jaki sposób należy równoważyć rozwój gospodarczy i społeczny z poszanowaniem środowiska. Wdrażanie założeń Agendy opiera się na zasadzie *Myśl globalnie, działaj lokalnie*, zgodnie z którą największą rolę w ich realizacji przypisuje się władzom lokalnym.

Agenda składa się z czterech zasadniczych części, omawiających następujące zagadnienia:

- problemy socjalne i gospodarcze;
- zachowanie i zagospodarowanie zasobów w celu zapewnienia rozwoju;
- wzmocnienia znaczenia ważnych grup społecznych;
- możliwości realizacyjne celów i zadań agendy.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest nową długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Dokument został zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., zastępując w ten sposób realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską.

Fundamentalny cel reform, jakim jest przyspieszenie wzrostu gospodarczego i zwiększenie zatrudnienia w Unii Europejskiej, nie uległ zmianie, jednakże zaproponowany model europejskiej społecznej gospodarki rynkowej w większym niż dotychczas stopniu ma się opierać na trzech współzależnych i wzajemnie uzupełniających się priorytetach:

- wzrost inteligentny - czyli rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach;
- wzrost zrównoważony - czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej;
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu - czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

2.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 (DSRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym w państwie. Istotnym punktem odniesienia w jej opracowaniu stała się opisana wyżej strategia Unii Europejskiej Europa 2020.

Celem DSRK jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle Unii Europejskiej i procesów gospodarczych zachodzących w świecie, następnie sformułowanie na tej podstawie wniosków i ich przełożenie na propozycje narzędzi i działań, a nawet bardziej - na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów do realizacji.

Zdaniem autorów projektu Polska powinna przyjąć polaryzacyjno-dyfuzyjny model rozwojowy, który wzmocni dynamikę wzrostu i przyczyni się do zniesienia barier hamujących rozwój. W związku z tym obok wspierania biegunów wzrostów (czyli procesów polaryzacyjnych wynikających z większego potencjału niektórych regionów), należy stworzyć przede wszystkim warunki dla dyfuzji, czyli procesów, które będą sprzyjały wyrównywaniu szans edukacyjnych, zwiększały dostępność transportową każdego miejsca w kraju, likwidowały groźbę wykluczenia cyfrowego, poprawiały poziom integracji społecznej, budowały solidarność pokoleń, a także dawały poczucie możliwości urzeczywistnienia własnych aspiracji.

Główne cele polityki rozwoju to wzrost gospodarczy i poprawa jakości życia. Ważnym zadaniem jest umiejętne zdiagnozowanie, w jakich obszarach polaryzacja pojawi się jako skutek uboczny oraz tworzenie narzędzi tak, by minimalizować jej skutki (przede wszystkim społeczne), nie niwecząc przy tym pojawiających się, nowych szans na dalsze zwiększanie lub podtrzymywanie tempa wzrostu wykorzystującego reguły konkurencji i rynku. Podstawowym zadaniem dla państwa jest wspieranie procesów dyfuzji, a więc tworzenie i ciągła aktualizacja skutecznych i efektywnych narzędzi wyrównywania poziomów potencjału rozwojowego oraz warunków życia.

DSRK, podzielona na trzy filary - innowacyjności, terytorialnego równoważenia rozwoju i efektywności, proponuje określenie celów i wyzwań oraz zadań do realizacji przez rząd w kluczowych dla rozwoju 8 obszarach - innowacyjności, cyfryzacji, kapitału ludzkiego, bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, rozwoju regionalnego, transportu, kapitału społecznego i administracji państwowej i samorządowej. DSRK ma charakter dokumentu wdrożeniowego ze względu na przedstawiane w nim 25 kluczowych decyzji oraz 100 projektów proponowanych do realizacji w perspektywie do 2030 r. Podstawą do jej przygotowania był raport Polska 2030 - wyzwania rozwojowe z 2009 r.

Projekt Strategii Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. ŚSRK odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych 10 lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Ponadto, strategia przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości sfinansowania zaprojektowanych działań rozwojowych.

Głównym celem ŚSRK jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności.

W dokumencie wytyczono trzy obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności)

Cele strategiczne, przewidziane do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020, w pełni odpowiadają zapisom Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności) - dokumentu określającego kierunki alokacji środków funduszy europejskich, w ramach realizacji wspólnotowej polityki spójności w Polsce, w perspektywie budżetowej 2007-2013. Nadrzędnym celem tego dokumentu jest *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*. W Narodowej Strategii Spójności, zwrócono uwagę na konieczność poprawy jakości kapitału ludzkiego, a także zwiększenie spójności społecznej. Urzeczywistnieniu powyższego celu, służyć mają przede wszystkim: wzrost poziomu edukacji społeczeństwa i poprawa jakości kształcenia, aktywna polityka rynku pracy, tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, przeciwdziałanie ubóstwu oraz zapobieganie procesom wykluczenia społecznego, jak również poprawa stanu zdrowia ludności.

W Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013 uwypuklono równocześnie potrzebę budowy oraz modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej, mającej zasadnicze znaczenie dla wzrostu konkurencyjności kraju. Wymieniony powyżej cel w założeniu zrealizowany ma zostać poprzez zwiększenie udziału transportu publicznego w obsłudze mieszkańców, rozwój infrastruktury ochrony środowiska, dywersyfikację źródeł energii i ograniczenie negatywnej presji sektora energetycznego na środowisko przyrodnicze, a także wsparcie rozwoju podstawowej infrastruktury społecznej (edukacji, kultury, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji, turystyki). Warto jednocześnie odnotować, iż wśród dążeń horyzontalnych Narodowej Strategii Spójności, znalazły się zapisy dotyczące podniesienia konkurencyjności oraz innowacyjności przedsiębiorstw, dzięki m.in. wsparciu działalności wytwórczej o wysokiej wartości dodanej, rozwojowi sektora usług, jak również poprawie otoczenia funkcjonalnego przedsiębiorstw oraz zapewnieniu im dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania. Ponadto w rozpatrywanym dokumencie wskazano na potrzebę wzmocnienia konkurencyjności polskich regionów oraz przeciwdziałania ich marginalizacji ekonomicznej, społecznej i gospodarczej, np. poprzez realizację kompleksowych programów rewitalizacji obszarów miejskich.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR 2010-2020) określa cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W związku ze szczególnym charakterem KSRR, który łączy interesy międzynarodowe Polski z równowagą między- i wewnątrz-regionalną, przyjęty model rozwojowy kieruje wysiłki na rzecz wzmocnienia i wykorzystania endogenicznych potencjałów wszystkich terytoriów oraz rozwijania mechanizmów wzmocniających rozprzestrzenianie procesów rozwojowych z głównych ośrodków wzrostu na całe obszary województw. Polityka regionalna nakreślona w KSRR przyczynić się ma do budowy tożsamości regionalnej, a także podnoszenia konkurencyjności wszystkich regionów Polski.

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w dokumencie, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Proponowane przez KSRR zmiany dotyczą przede wszystkim wykorzystania przestrzeni oraz intensyfikacji procesów społeczno-gospodarczych. Ważnym elementem pozostaje poprawa warunków życia i wzrost poziomu konsumpcji, które powinny przebiegać zgodnie z konstytucyjnym wymogiem trwałego i zrównoważonego rozwoju. Poszczególne przedsięwzięcia podejmowane w ramach KSRR

muszą uwzględniać potrzebę zachowania trwałości funkcjonowania ekosystemów, optymalizacji wykorzystania przestrzeni oraz utrzymania wysokiego poziomu różnorodności biologicznej.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym dokumentem dotyczącym ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.

W dokumencie określono 6 celów głównych tj.:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększanie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” uwzględnia założenia przyjęte w Polityce ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP), będącej aktualizacją wcześniej przyjętych polityk w tym zakresie.

PEP zawiera strategiczne priorytety polityki ekologicznej Państwa w ujęciu średniookresowym i krótkoterminowym. W dokumencie wyznaczono szereg kierunków działań systemowych, spośród których wymienić należy:

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych;
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- zarządzanie środowiskowe;
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- rozwój badań i postęp techniczny;
- odpowiedzialność za szkody w środowisku;
- aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

Istotną część PEP poświęcono ochronie zasobów naturalnych tj. ochronie przyrody, ochronie i zrównoważonemu rozwojowi lasów, racjonalnemu gospodarowaniu owadami, ochronie powierzchni ziemi, gospodarowaniu zasobami geologicznymi.

W PEP uwzględniono również poprawę stanu zdrowotnego ludzi w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska i sektora ochrony zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi krajowymi instalacjami, będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych, powodującymi zanieczyszczenie środowiska.

3.3.3. REGIONALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE²

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2020

Cele strategiczne, których osiągnięcie przewiduje się w wyniku realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020, pozostają komplementarne względem dążeń oraz priorytetów rozwojowych Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2020. W dokumencie tym zwrócono w szczególności uwagę na konieczność zwiększenia poziomu wykształcenia i umiejętności ludności. Realizacji powyższego zamierzenia, służyć mają m.in. poprawa jakości kształcenia i podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców regionu. Równocześnie wśród celów Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2020 znalazły się postulaty dotyczące rozwoju infrastruktury nowej gospodarki. Dążenie to ma zostać osiągnięte poprzez poprawę warunków inwestycyjnych, wsparcie sektora biznesu (organizacyjne i finansowe), rozwój telekomunikacji i informatyki, a także rozbudowę oraz modernizację systemów energetycznych i przesyłowych. W rozpatrywanym dokumencie podkreślono również potrzebę wzmocnienia konkurencyjności regionalnej gospodarki, m.in. przez wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej.

Pośród celów rozpatrywanego dokumentu strategicznego znalazły się jednocześnie postulaty dotyczące poprawy stanu jakościowego środowiska przyrodniczego. Powyższe zamierzenie ma zostać osiągnięte m.in. poprzez polepszenie jakości powietrza atmosferycznego, ochronę przed hałasem, uporządkowanie systemu gospodarki odpadami, a także rewitalizację terenów zdegradowanych. Ponadto w omawianym dokumencie wskazano na potrzebę wzmocnienia atrakcyjności osadniczej oraz poprawy jakości przestrzeni województwa śląskiego. Realizacji wyżej wymienionego celu służyć mają m.in. zagospodarowanie i uporządkowanie centrów miast i zdegradowanych dzielnic miejskich, polepszenie warunków mieszkaniowych, rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej (przede wszystkim sieci wodociągowej i kanalizacyjnej), rozwój miejskiego transportu publicznego oraz wzmocnienie atrakcyjności turystycznej regionu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, jest instrumentem programowym, służącym wdrażaniu projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach realizacji polityki spójności, na obszarze województwa śląskiego, w perspektywie budżetowej 2007-2013. Głównym dążeniem tego dokumentu jest *stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu*. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 zwrócono uwagę na konieczność ochrony środowiska przyrodniczego oraz poprawy jego stanu jakościowego. Realizacji tego dążenia służyć mają m.in. polepszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ograniczenie ilości odpadów przedostających się do środowiska, ochrona dziedzictwa naturalnego, poprawa stanu powietrza (np. przez wyposażenie systemów ciepłowniczych w urządzenia ograniczające emisję zanieczyszczeń czy termomodernizację obiektów użyteczności publicznej), a także kształtowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców województwa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Zasadniczym dążeniem tego dokumentu o charakterze planistycznym, jest *kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa śląskiego sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi województwa*. W ramach wdrażania regionalnej polityki przestrzennej, w szczególności podkreślono konieczność dynamizacji, jak również restrukturyzacji przestrzeni województwa. Uwypuklono również

² Strategia Rozwoju Miasta Będzina 2012-2020

konieczność wdrożenia przedsięwzięć ukierunkowanych na ochronę zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych, a także wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Nadrzędnym celem tego instrumentu strategicznego jest *poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego*. W powyższym dokumencie zwrócono w szczególności uwagę na potrzebę wzmocnienia polityki prorodzinnej. Zamierzenie to ma zostać osiągnięte m.in. poprzez poprawę jakości życia rodzin, wspieranie edukacyjnej i kulturowej funkcji rodziny oraz rozwój sieci poradnictwa rodzinnego. Ponadto w Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 uwypuklono konieczność wyrównywania szans wychowawczych oraz edukacyjnych dzieci i młodzieży. Realizacji powyższego dążenia służyć ma m.in. przełamywanie barier edukacyjnych w społecznościach lokalnych.

Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006-2020

Wśród podstawowych dążeń powyższego dokumentu, na pierwszym miejscu wymieniono wzrost kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze, efektywnego zarządzania kulturą oraz prowadzenia działalności artystycznej w warunkach gospodarki rynkowej. W założeniu cel ten ma zostać osiągnięty przez tworzenie i realizację programów edukacji kulturowej, edukację w zakresie zarządzania kulturą (np. kształcenie menedżerów kultury), a także edukację środowisk twórczych. Jednocześnie w Strategii Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006-2020 podkreślono potrzebę zwiększenia partycypacji w kulturze, zarówno ze strony odbiorców, jak również twórców treści kulturowych. Wcieleniu w życie powyższego dążenia służyć mają m.in. ułatwianie dostępu do uczestnictwa w kulturze, budowa nowych i modernizacja istniejących obiektów kulturalnych, działania informacyjne i promocyjne, poszukiwanie atrakcyjnych form upowszechniania treści kulturowych, a także stymulowanie rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego. Równocześnie w rozpatrywanym dokumencie zwrócono uwagę na konieczność zachowania i upowszechniania regionalnego dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) oraz jego lepszego wykorzystania dla celów turystycznych. Urzeczywistnienie wyżej wymienionego zamierzenia, nastąpić ma m.in. poprzez prowadzenie prac badawczych i inwentaryzowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, popularyzację i promocję dziedzictwa kulturowego, rewitalizację i renowację obiektów zabytkowych, rewitalizację obiektów i terenów poprzemysłowych oraz nadawanie im nowych funkcji, a także tworzenie produktów turystyki kulturowej.

Strategia rozwoju turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004-2013

Wśród głównych dążeń tego dokumentu znalazły się m.in. zapisy dotyczące stymulowania rozwoju turystyki miejskiej i kulturowej. Służyć temu mają m.in. promocja oraz udostępnianie odwiedzającym zabytkowych układów urbanistycznych, a także rozszerzenie oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej. Jednocześnie w rozpatrywanym dokumencie zwrócono uwagę na konieczność podniesienia dostępności oraz jakości świadczonych usług turystycznych, jak również budowy systemu wsparcia produktów turystycznych. Wyżej wymienione zamierzenie ma zostać osiągnięte m.in. poprzez wspieranie rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej, działania informacyjne i promocyjne, podniesienie kwalifikacji pracowników związanych z obsługą ruchu turystycznego, a także zwiększanie dostępności atrakcyjnych miejsc oraz obiektów.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

Wśród szczegółowych celów rozpatrywanego dokumentu znalazły się postulaty odnoszące się do konieczności poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Powyższe dążenie ma zostać osiągnięte m.in. poprzez zwiększenie dostępności sektora małych i średnich przedsiębiorstw do użytecznych dlań informacji (m.in. dotyczących możliwych źródeł finansowania aktywności ekonomicznej, przepisów prawnych, oferty różnego rodzaju usług szkoleniowych i specjalistycznych czy nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych). Równocześnie zwrócono uwagę na potrzebę zwiększenia

szenia wpływu małych i średnich firm na otoczenie administracyjne, prawne i gospodarcze, w którym funkcjonują.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013

Naczelną zasadą przyjętą w Programie Ochrony Środowiska jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwi zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. W związku z tym nadrzędnym celem Programu jest: *Rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa*. Cel ten jest zgodny z wizją rozwoju województwa śląskiego zdefiniowaną w Strategii rozwoju województwa śląskiego „ŚLĄSKIE 2020”. Osiągnięcie nakreślonej w Strategii wizji rozwoju powinno być realizowane poprzez założenie, że województwo śląskie będzie regionem czystym we wszystkich komponentach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu będzińskiego na lata 2008-2020

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu będzińskiego określa kierunki polityki ekologicznej na lata 2008-2011 oraz 2012-2020 dla powiatu. W odniesieniu do stwierdzonych problemów środowiskowych, określona została strategia ochrony środowiska na lata 2008-2020. Obejmuje ona różne dziedziny, dla których określono cele strategiczne, krótkoterminowe i długoterminowe. Cele te dotyczą ochrony powietrza (poprzez ograniczenie niskiej emisji, emisji z źródeł przemysłowych oraz komunikacyjnych), ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, zmniejszenia uciążliwości hałasu, poprawę stanu i kondycji lasów oraz obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. Aktualizacja Programu nawiązuje w swoich kierunkach działań również do zachowania bioróżnorodności na terenie powiatu oraz do ciągłego podnoszenia świadomości ekologicznej jego mieszkańców.

3.3.4. LOKALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE³

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Będzin na lata 2009-2013

W dokumencie zwrócono szczególną uwagę na konieczność zwiększenia efektywności edukacji oraz systemu wychowania dzieci i młodzieży, a także wzmocnienie wychowawczego potencjału rodziny. Urzeczywistnieniu powyższego celu służyć mają m.in. wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na różnych szczeblach kształcenia, rozszerzenie oferty edukacyjnej i stałe podnoszenie poziomu nauczania, wzmocnienie wychowawczej roli placówek oświatowych, rozbudowa oraz modernizacja bazy jednostek edukacyjnych, zapewnienie bezpiecznych warunków kształcenia (w tym przeciwdziałanie zjawiskom przemocy w szkołach), jak również doskonalenie zawodowe nauczycieli i innych osób pracujących z uczniami. Wśród zamierzeń rozpatrywanego dokumentu znalazły się jednocześnie postulaty dotyczące przeciwdziałania bezrobociu i jego skutkom, m.in. poprzez tworzenie warunków ułatwiających rozwój gospodarczy, a tym samym powstawanie nowych miejsc pracy. W omawianym instrumencie polityki społecznej wskazano również na potrzebę uskutecznienia profilaktyki zdrowotnej, czemu służyć ma np. wspieranie aktywnego trybu życia i edukacji prozdrowotnej, zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Będzina

W Studium wskazano na potrzebę tworzenia odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Urzeczywistnieniu tego zamierzenia, w założeniu służyć mają m.in. przygotowanie oraz udostępnianie terenów dla potencjalnych inwestorów, wspieranie przez władze samorządowe inicjatyw przedsiębiorców dotyczących realizacji wspólnych przedsięwzięć, jak również stała współpraca z podmiotami gospodarczymi w zakresie kształtowania pożądanego wizerunku miasta i jego promocji. Jednocześnie wśród głównych zadań polityki przestrzennej znalazły się postulaty tworzenia warunków dla rewitalizacji obszaru śródmieścia. Powyższe dążenie ma zostać osiągnięte m.in. poprzez uporząd-

³ Strategia Rozwoju Miasta Będzina na lata 2012-2020

kowanie stanu prawnego gruntów i obiektów, modernizację i rozbudowę sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, a także wzmocnienie powiązań funkcjonalnych oraz przestrzennych śródmieścia z pozostałymi jednostkami strukturalnymi miasta. Ponadto w rozpatrywanym dokumencie planistycznym zwrócono uwagę na konieczność tworzenia odpowiednich warunków dla poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Realizacja tego celu ma nastąpić dzięki polepszeniu atrakcyjności mieszkaniowej oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

Zapisy w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015 zwracają uwagę na konieczność ograniczenia niskiej emisji ze źródeł zorganizowanych oraz indywidualnych, m.in. poprzez termomodernizację zabudowy i wymianę przestarzałych kotłów węglowych. Ponadto wskazano na potrzebę rekultywacji terenów przemysłowych i zdegradowanych. Równocześnie wśród celów Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015 znalazły się postulaty dotyczące redukcji zagrożeń dla wód powierzchniowych i podziemnych. Realizacji powyższego zamierzenia służyć mają m.in. rozbudowa i modernizacja komunalnej sieci wodno-kanalizacyjnej, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o rozproszonej zabudowie, eliminacja zrzutów ścieków bytowych z szamb indywidualnych, rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej, rewitalizacja rzeki Czarnej Przemszy, a także projekty z zakresu zabezpieczenia przeciwpowodziowego. Jednocześnie w rozpatrywanym dokumencie uwypuklono konieczność ochrony zasobów leśnych, jak również podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców miasta.

3. OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA MIASTA BĘDZINA

W ocenie istniejącego stanu środowiska miasta Będzina szczególnie uwzględniono obszary objęte przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko naturalne miasta.

3.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA⁴

Miasto Będzin to miasto powiatowe położone w południowej Polsce, w Zagłębiu Dąbrowskim, nad rzeką Czarną Przemszą, na Wyżynie Śląskiej. Będzin zlokalizowany jest we wschodniej części województwa śląskiego, na terenie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (GOP) i konurbacji katowickiej, w odległości zaledwie około 13 km na północny wschód od stolicy regionu – Katowic. Będzin jest historyczną stolicą regionu Zagłębia Dąbrowskiego. Należy do najstarszych miast (650 lat od nadania magdeburskich praw miejskich) województwa śląskiego. Jest siedzibą władz powiatu będzińskiego. Pełni rolę ośrodka handlowego, finansowo-gospodarczego, administracyjnego i kulturalno-oświatowego regionu.

Miasto zajmuje powierzchnię 37 km², co stanowi 10,2% powiatu będzińskiego i 0,3% województwa śląskiego. Graniczy od północy z gminą Psary, od zachodu z gminami Wojkowice, Czeladź oraz z powiatem tarnogórskim (Siemianowice Śląskie). Od wschodu graniczy z Dąbrówką Górniczą, natomiast od południa z Sosnowcem.

Rycina 1. Lokalizacja miasta Będzina na tle województwa śląskiego

⁴ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

W strukturze użytkowania terenu miasta Będzin dominują tereny zurbanizowane (42,7% powierzchni terenu) i tereny rolnicze (36,5% powierzchni terenu). Tereny przemysłowe zajmują 5,8% powierzchni użytkowej miasta, zaś tereny leśne ok. 5,3%. Najbardziej zurbanizowanymi terenami są: Śródmieście (87,0%), Małobądz (73,5%) i osiedla mieszkaniowe: Syberka, Zamkowe, Warpie-Wschód, Ksawera. Budownictwo jednorodzinne (około 30% zasobów mieszkaniowych) zlokalizowane jest przede wszystkim w dzielnicach Małobądz, Grodziec, Łagisza i Gzichów. Zdecydowana większość terenów przemysłowych zlokalizowana jest w Łagiszy (aż 33,4% terenów przemysłowych w skali miasta), Grodźcu i Warpiu. W dzielnicach Łagisza, Gzichów i Grodziec przeważają tereny rolne i leśne⁵.

Miasto Będzin jest gminą miejską. Gospodarka miasta opiera się na usługach (81,3% w 2011 roku), natomiast przemysł i budownictwo stanowią tylko 18,3% rodzaju działalności firm. W 2011 roku w mieście działało 215 podmiotów publicznych oraz 6452 podmiotów prywatnych, których w około 78% właścicielami były osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów w sektorze prywatnym należało do sekcji:

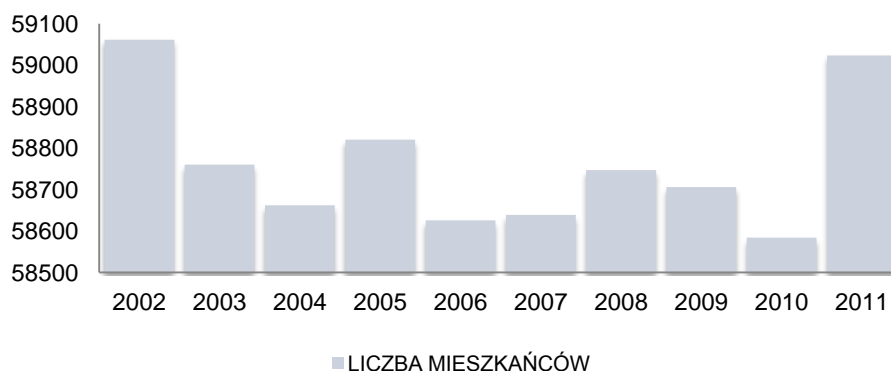
- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (34,7%);
- budownictwo (10,9%);
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8,4%) w tym:
 - działalność prawnicza, rachunkowo-księgową stanowiła 21,1%;
 - działalność z zakresu architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne stanowiły 22,2%;
 - pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna stanowiła 27,2%;
- przetwórstwo przemysłowe, głównie produkcja metalowych wyrobów gotowych (7,5%);
- transport i gospodarka magazynowa (7,4%).

W sektorze publicznym 53,5% stanowiła działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, 28,8% przypadło na edukację.

3.2. DEMOGRAFIA⁶

Według stanu na koniec roku 2011 miasto zamieszkuje 59 023 osób, średnia gęstość zaludnienia wynosi 1595 osób/km². Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba mieszkańców ulegała znacznym wahaniom (rycina 2.). Na terenie gminy w ostatnich latach obserwuje się ujemny przyrost naturalny na średnim poziomie -236 osób na rok (lata 2002-2011).

Rycina 2. Liczba mieszkańców miasta Będzin na przestrzeni lat 2002-2011

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

⁵ Aktualizacja Programu Rewitalizacji Miasta Będzina 2010

⁶ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

Saldo migracji w 2011 roku w gminie wyniosło 66 osób, gdy w 2010 wynosiło 37, a w 2009 sięgnęło wartości 202. Pozytywną cechą demografii miasta jest duży udział osób w wieku produkcyjnym w strukturze wiekowej ludności. W 2010 roku 65,3% mieszkańców gminy było w wieku produkcyjnym. Wartość ta nieznacznie przewyższa liczbę osób w wieku produkcyjnym dla całego kraju (64,4%).

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie w roku 2010 wynosiła 3 007. Natomiast udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 7,9%.

3.3. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

Szata roślinna gminy Będzin została znacznie przekształcona różnorodną działalnością człowieka, związaną głównie z rozwojem przemysłu i urbanizacją terenu. Pomimo wzmoczonej industrializacji nie została jednak całkowicie zniszczona. Nastąpiły jednak znaczące zmiany, znikła część gatunków, a w ich miejsce wkroczyły inne, lepiej dostosowujące się do zmienionych warunków. Zbiorowiska roślinne reprezentowane są tu zarówno przez układy antropogeniczne, które nie przedstawiają większej wartości przyrodniczej, jak również fitocenozy zasługujące na szczególną ochronę ze względu na ich skład gatunkowy⁷.

Na terenie miasta Będzin spośród form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ust 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880) ustanowione zostały trzy obszary chronionego krajobrazu oraz 40 pomników przyrody⁸. Inne formy ochrony przyrody nie występują.

Obszary chronionego krajobrazu o charakterze wyspowym powołano (na podstawie uchwały Nr XIII/139/93 RM w Będzinie z dn. 23.06.1993 roku) dla zachowania krajobrazów o wysokich wartościach ekologicznych i estetycznych oraz krajobrazów harmonijnie łączących dziedzictwo naturalne z kulturowym, a także przywrócenia właściwej jakości środowisku naturalnemu i wykorzystaniu go do celów rekreacyjno-turystycznych w granicach administracyjnych miasta, Są to Wzgórze św. Doroty (147,3 ha), Las Grodziecki (149,3 ha) oraz Góra Zamkowa (6,7 ha). Łącznie obszary te zajmują 303 ha, co stanowi 8,1% powierzchni miasta. Obszar chronionego krajobrazu Wzgórze Św. Doroty obejmuje zróżnicowane pod względem użytkowania tereny rolnicze, licznie występujące zarośla śródpolne o dużym znaczeniu biocenotycznym oraz fragmenty lasów z pozostałościami po dawnej działalności górniczej. Do cennych elementów środowiska przyrodniczego należy zaliczyć roślinność zaroślową i murawową na miedzach i skarpach ze stanowiskiem perzu siniego⁹. Las Grodziecki obejmuje kompleks leśny. Wzdłuż cieków i zagłębień wykształcają się siedliska łęgowe, a wyjątkowo - w miejscach stagnacji i utrudnionego odpływu wód - spotyka się siedliska o charakterze olsów. Las Grodziecki jest jedyną ostoją fauny leśnej w mieście. Góra Zamkowa obejmuje natomiast wzgórze z zamkiem i parkiem. Pod Górą Zamkową istnieją podziemia, które charakteryzują się licznymi walorami geologicznymi oraz przyrodniczymi¹⁰.

Na terenie gminy Będzin ustanowione pomniki przyrody (tabela 4.) mają na celu chronić pojedyncze drzewa i grupy drzew odznaczające się sędziwym wiekiem, wielkością, a także zabytkowe aleje drzew z terenu gminy.

⁷ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

⁸ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

⁹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

¹⁰ Aktualizacja Programu Rewitalizacji Miasta Będzina 2010

Tabela 4. Pomniki Przyrody na terenie miasta Będzina

L.P.	NAZWA POMNIKA PRZYRODY ¹¹	PODSTAWA PRAWNA	OPIS	OBWÓD NA WYSOKOŚCI 1,3 m [cm]	WYSOKOŚĆ [m]	OPIS LOKALIZACJI
1.	Lipa szerokolistna	Uchwała Nr IV/30/92 Rady Miejskiej w Będzinie	Lipa szerokolistna (<i>Tilia platyphyllos</i>) - korona regularna	327	23	ul. Brzozowicka 54
2.	Perełkowiec japoński - 7 szt. Wiśnia wonna "antypka" - 1 szt.	Uchwała Nr VIII/81/92 Rady Miejskiej w Będzinie	Perełkowiec japoński (<i>Styphnolobium japonicum</i>) - korona asymetryczna	173	16	ul. 1-go Maja
			Perełkowiec japoński (<i>Styphnolobium japonicum</i>) - korona asymetryczna	111	15	ul. 1-go Maja
			Perełkowiec japoński (<i>Styphnolobium japonicum</i>) - korona asymetryczna	113	16	ul. 1-go Maja
			Perełkowiec japoński (<i>Styphnolobium japonicum</i>) - korona regularna, owalna	118	11	ul. 1-go Maja
			Perełkowiec japoński (<i>Styphnolobium japonicum</i>) - korona asymetryczna	147	18	ul. 1-go Maja
			Perełkowiec japoński (<i>Styphnolobium japonicum</i>) - korona asymetryczna	134	14	ul. 1-go Maja
			Perełkowiec japoński (<i>Styphnolobium japonicum</i>) - korona asymetryczna	190	19	ul. 1-go Maja
			Wiśnia wonna (<i>Cerasus mahaleb</i>) - korona asymetryczna	129	9	ul. 1-go Maja
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) - korona przesunięta w kierunku południowym	432	24	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) - korona symetryczna	373	30	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
3.	Grupa wielogatunkowa - 17 szt.	Uchwała Nr XIII/141/93 Rady Miejskiej w Będzinie	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>) - korona regularna, kulista	332	27	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i>) - korona asymetryczna, dwudzielna	236	20	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) forma płacząca - korona asymetryczna, dwudzielna	158	15	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2

¹¹ Jak w akcie prawnym o ustanowieniu

L.P.	NAZWA POMNIKA PRZYRODY ¹¹	PODSTAWA PRAWNA	OPIS	OBWÓD NA WYSOKOŚCI 1,3 m [cm]	WYSOKOŚĆ [m]	OPIS LOKALIZACJI
			Klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>) odmiana czerwona - korona asymetryczna, dwudzielna	223	23	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Wiąz górski (<i>Ulmus glabra</i>) - korona asymetryczna	278	28	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) - korona asymetryczna	312	25	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) - korona regularna, owalna	290	30	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i>) - korona asymetryczna, pogłębiająca wychył drzewa	230	25	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>) odmiana czerwona - korona asymetryczna	260	25	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>) odmiana czerwona - korona regularna, owalna	334	25	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>) - korona asymetryczna	270	25	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) - korona asymetryczna	365	31	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Buk pospolity (<i>Fagus silvatica</i>) - korona asymetryczna, jednostronna	345	34	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i>) - korona asymetryczna	222	26	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) - korona regularna, owalna	420	26	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
4.	Grupa wielogatunkowa - 15 szt. Aleja Kasztanowa - 43 szt.	Uchwała Nr XIX/243/94 Rady Miejskiej w Będzinie	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - korona asymetryczna	210	19	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) - korona asymetryczna	260	23	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Kasztanowiec zwyczajny (<i>Aesculus hippocastanum</i>) - korona regularna	280	20	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2

L.P.	NAZWA POMNIKA PRZYRODY ¹¹	PODSTAWA PRAWNA	OPIS	OBWÓD NA WYSOKOŚCI 1,3 m [cm]	WYSOKOŚĆ [m]	OPIS LOKALIZACJI
			Buk zwyczajny (<i>Fagus silvatica</i>) - korona asymetryczna pogłębiająca wychył drzewa	278	24	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Buk zwyczajny (<i>Fagus silvatica</i>) - korona asymetryczna pogłębiająca wychył drzewa	301	25	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Buk zwyczajny (<i>Fagus silvatica</i>) - korona regularna	313	22	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Miłorząb dwukłapowy (<i>Ginko biloba</i>) - korona regularna, eliptyczna, zwięzła	150	19	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Dereń jadalny (<i>Cornus mas</i>) - korona regularna	60	7	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - korona regularna, kulista	230	23	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - korona regularna	260	24	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - korona asymetryczna	218	23	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>) - korona regularna, owalna	230	23	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>) - korona asymetryczna	250	23	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - korona asymetryczna, dwudzielna, pogłębiająca wychył i zaburzająca statykę	319	24	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) - korona regularna, kulista	283	21	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2
			Kasztanowiec zwyczajny (<i>Aesculus hippocastanum</i>) - 43 sztuki drzew	162-378	15-23	Dom Pomocy Społecznej ul. Mickiewicza 2

Źródło: Rejestr Pomników Przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach (stan na 11 stycznia 2012 r.)

Oprócz wyżej wymienionych terenów i pomników przyrody znajdujących się pod ochroną, jako tereny cenne przyrodniczo można wyróżnić dodatkowo użytki ekologiczne, które planuje się utworzyć w najbliższych latach na terenie miasta (tabela 5.)

Tabela 5. Planowane użytki ekologiczne na terenie miasta Będzina

L.P.	NAZWA PLANOWANEGO UŻYTKU EKOLOGICZNEGO	PLANOWANA POWIERZCHNIA [ha]
1.	Rozkówka na terenie parku Rozkówka	22
2.	Użytek ekologiczny w północno-zachodniej części miasta (na północ od byłej KWK „Grodziec”)	52
3.	Łągisza - Odkrywkowa	19
4.	Przy ul. Bory	5,5
5.	Łąki przy ul. Dąbrowskiej	14,5
6.	Łęg w rejonie osiedla przy ul. Namarkowej	15
7.	Przy rzece Brynicy	5

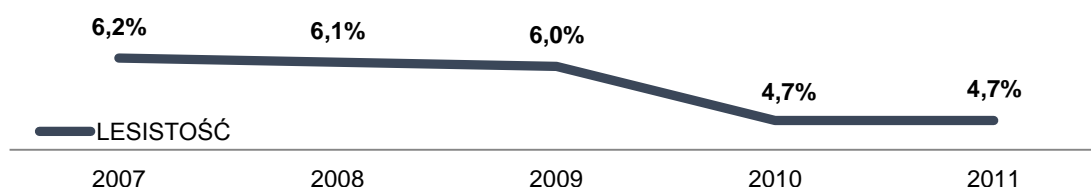
Źródło: Aktualizacja Programu Rewitalizacji Miasta Będzina 2010

Użytek ekologiczny w północno-zachodniej części miasta przeznaczony będzie do celów dydaktyczno-rekreacyjnych. Na potrzeby ochrony łąki storczykowej ze związku *Molinion caeruleae* (łąka trzęślicowa) utworzony zostanie użytk ekologiczny Łągisza-Odkrywkowa. Planuje się również stworzenie kolejnego obszaru chronionego krajobrazu - Wrapie o powierzchni 15 ha¹².

Istotną funkcję w ochronie bioróżnorodności pełnią lasy, będące siedliskiem życia największej liczby gatunków roślin i zwierząt. Lasy zajmują 174,9 ha z czego 47,8 ha należy do gminy Będzina, reszta (127,1 ha) do Skarbu Państwa¹³ (stan na 2011 rok). W strukturze ekosystemów leśnych na terenie Będzina wyróżnić można fragmentaryczne płyty łąkowo-jesionowego, dobrze zachowane zbiorowiska grądu oraz niewielkie powierzchniowo fitocenozy kwaśnej i żyznej buczyny niżowej. Wtórny charakter wskazują bory mieszane (dąbrowo-sosnowe) oraz sosnowe, często w postaci monokultur sosnowych, sadzonych na siedliskach grądów i buczyn¹⁴.

Wskaźnik lesistości, to wyrażony w procentach stosunek powierzchni porośniętej lasami do powierzchni całkowitej danego obszaru¹⁵. Aktualnie wskaźnik ten dla miasta Będzina wynosi 4,7%. Na przestrzeni lat 2007-2011 zanotowano jego spadek o półtora punktu procentowego (rycina 3).

Rycina 3. Lesistość w gminie Będzina w latach 2007-2011

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

¹² Aktualizacja Programu Rewitalizacji Miasta Będzina 2010

¹³ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

¹⁴ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

¹⁵ Krajowy Program Zwiększania Lesistości, Warszawa 2003

Ponadto w mieście jest 8 parków spacerowo-wypoczynkowych o łącznej powierzchni 70,1 ha oraz 148 zieleńców (72,2 ha). Zieleń uliczna zajmuje 74 ha, a tereny zieleni osiedlowej 58,7 ha. Łącznie 201 ha, co stanowi 5,4% powierzchni miasta¹⁶.

3.4. ZWIERZĘTA¹⁷

Spośród chronionych gatunków ptaków, o malejącej liczebności w skali Europy Środkowej, na uwagę zasługują gatunki zagrożone w skali lokalnej i są to: bocian biały (*Ciconia ciconia*), pustulka (*Falco tinunculus*), rybołów (*Pandion haliaetus*), kuropatwa (*Perdix perdix*), pokląska (*Saxicola ruberta*), kłaskawka (*Saxicola torquata*), muchołówka szara (*Muscicapa striata*), skowronek (*Alauda arvensis*), dymówka (*Hirundo rustica*), świergotek łąkowy (*Anthus pratensis*), pliszka żółta (*Motacilla flava*), świerszczak (*Locustella naevia*), strumieniówka (*Locustella fluviatilis*), wilga (*Oriolus oriolus*), gąsiorek (*Lanius collurio*), ortolan (*Emberiza hortulana*), potrzyszcz (*Emberiza calandra*). Spośród gatunków ptaków występujących w mieście i zagrożonych wyginięciem na uwagę zasługują: perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), jastrząb (*Accipiter gentilis*), myszołów (*Buteo buteo*), kokoszka (*Gallinula chloropus*), łyska (*Fulica atra*), uszatka (*Asio otus*), strzyżyk (*Troglodytes troglodytes*) pokrzywnica (*Prunella modularis*), pełzacz leśny (*Certhia familiaris*), remiz (*Remiz pendulinus*), mazurek (*Passer montanus*), grubodziób (*Coccothraustes coccothraustes*). Na terenie gminy występują także ptaki lęgowe: bażant (*Phasianus colchicus*), grzywacz (*Columba palumbus*), sierpówka (*Streptopelia decaocto*), kukułka (*Cuculus canorus*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), jaskółka oknówka (*Delichon urbicum*), świergotek drzewny (*Anthus trivialis*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), rudzik (*Erithacus rubecula*), kopciuszek (*Phoenicurus ochruros*), kos (*Turdus merula*), kwiczoł (*Turdus pilaris*), drozd śpiewak (*Turdus philomelos*), łozówka (*Acrocephalus palustris*), zaganiacz (*Hippolais icterina*), piegża (*Sylvia curruca*), cierniówka (*Sylvia communis*), modraszka (*Cyanistes caeruleus*), bogatka (*Parus major*), kowalik (*Sitta europaea*), sójka (*Garrulus glandarius*), sroka (*Pica pica*), kawka (*Coloeus monedula*), szpak (*Sturnus vulgaris*), wróbel (*Passer domesticus*), zięba (*Fringilla coelebs*), kulczyk (*Serinus serinus*), dzwonec (*Carduelis chloris*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), makołagwa (*Carduelis cannabina*), trznadel (*Emberiza citrinella*), wrona (*Corvus cornix*).

Inne grupy zwierząt są słabo rozpoznane. Szczególną uwagę należy zwrócić na dwa gatunki nietoperzy - gacka brunatnego (*Plecotus auritus*) i nocka dużego (*Myotis myotis*). Ich występowanie w okresie późno jesiennie-zimowym stwierdzono w podziemiach będzińskich pod Górą Zamkową. Nocek duży znajduje się w wykazie gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory).

3.5. ROŚLINY¹⁸

Na podstawie przeprowadzonej waloryzacji na terenie gminy wydzielono 29 obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych. Na terenach tych zlokalizowano rzadkie gatunki roślin oraz gatunki zagrożone wyginięciem. Odnotowano stanowiska 23 gatunków objętych w Polsce całkowitą lub częściową ochroną prawną.

¹⁶ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na 2011 rok), <http://www.stat.gov.pl/bdl>

¹⁷ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

¹⁸ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

Tabela 6. Rośliny chronione na terenie gminy Będzin

L.P.	GATUNEK	TYP OCHRONY
1.	Barwinek pospolity (<i>Vinca minor</i>)	częściowa
2.	Bobrek trójlistkowy (<i>Menyanthes trifoliata</i>)	częściowa
3.	Kalina koralowa (<i>Viburnum opulus</i>)	częściowa
4.	Kocanki piaskowe (<i>Helichrysum arenarium</i>)	częściowa
5.	Konwalia majowa (<i>Convallaria majalis</i>)	częściowa
6.	Kopytnik pospolity (<i>Asarum europaeum</i>)	częściowa
7.	Kruszyna pospolita (<i>Frangula alnus</i>)	częściowa
8.	Pierwiosnek lekarski (<i>Primula veris</i>)	częściowa
9.	Wilżyna ciernista (<i>Ononis spinosa</i>)	częściowa
10.	Buławik czerwony (<i>Cephalanthera rubra</i>)	ściśła
11.	Centuria pospolita (<i>Centaurium erythraea subsp.erythraea</i>)	ściśła
12.	Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	ściśła
13.	Dziewięcśił bezłodygowy (<i>Carlina acaulis</i>)	ściśła
14.	Goryczka wąskolistna (<i>Gentiana pneumonanthe</i>)	ściśła*
15.	Kosaciec syberyjski (<i>Iris sibirica</i>)	ściśła*
16.	Kruszczyk błotny (<i>Epipactis palustris</i>)	ściśła
17.	Kruszczyk rdzawoczerwony (<i>Epipactis atrorubens</i>)	ściśła
18.	Kruszczyk szerokolistny (<i>Epipactis helleborine</i>)	ściśła
19.	Kukułka szerokolistny (<i>Dactylorhiza majalis</i>)	ściśła*
20.	Listera jajowata (<i>Listera ovata</i>)	ściśła
21.	Mieczyk dachówkowaty (<i>Gladiolus imbricatus</i>)	ściśła*
22.	Powojnik prosty (<i>Clematis recta</i>)	ściśła
23.	Śnieżyczka przebiśnieg (<i>Galanthus nivalis</i>)	ściśła

Objaśnienia: * - wymaga ochrony czynnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015 oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. 2004 Nr 168, poz. 1764)

3.6. WODA^{19 20}

3.6.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Cały obszar miasta położony jest w zlewni Wisły. Głównym ciekim rzeczonym miasta jest rzeka Czarna Przemsza (lewy dopływ Wisły). Stosunkowo niewielka część powierzchni gminy jest odwadniana przez ciek Brynica (główny dopływ Czarnej Przemszy). Uzupełnieniem sieci hydrograficznej Będzina są mniejsze potoki (Psarski, Łagiski, Zagórski, Pogoria oraz Wielonka). Jednak mimo to sieć rzeczna

¹⁹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

²⁰ Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta Będzina

miasta jest słabo rozwinięta z główną osią na linii północ-południe w postaci koryta i doliny Czarnej Przemszy.

Czarna Przemsza wpływa do miasta od strony północno-wschodniej i początkowo płynie w kierunku zachodnim. W rejonie dzielnicy Gzichów zmienia swój bieg z kierunku zachodniego na południowy, wpływając na teren miasta Sosnowiec. Długość rzeki w granicach administracyjnych miasta wynosi około 12 km. Brynica przepływa przez teren miasta na niewielkim odcinku wzdłuż zachodniej granicy. Rzeka jest dopływem Przemszy, do której wpada poza granicami gminy. Dopływem Brynicy jest potok Wielonka. Hydrografię całego terenu uzupełnia system mniejszych cieków i rowów, które rozdzielają wododziały z kierunkiem spływu wód z części wschodniej i środkowo-wschodniej gminy do Czarnej Przemszy, a z części zachodniej do Brynicy.

Rzeki Przemsza i Brynica będące w administracji Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Gliwice są uregulowane w obszarze granic miasta. Większe potoki (Psarski, Pogoria, Zagórski, Wielonka) będące w administracji Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach są sukcesywnie konserwowane i regulowane w miarę zaistniałych potrzeb. Wiele dawnych cieków otwartych zostało zasypane, a ich funkcję przejęła miejska kanalizacja deszczowa.

Na terenie gminy brak jest większych zbiorników wód stojących. Występują jedynie 2 bardzo małe stawy na północ od ul. Leśnej w Lesie Grodzieckim (obszar chronionego krajobrazu).

W 2011 roku na terenie miasta Będzina nie został zlokalizowany żaden punkt pomiarowy jakości wód powierzchniowych. Badania prowadzone były natomiast w 2009 rok dla potoku Pogoria w punkcie pomiarowym Potok Pogoria - ujście do Przemszy, zlokalizowanym w wschodniej części gminy (tabela 7.) W 2010 roku w zachodniej części miasta przeprowadzono badanie jakości wód dla potoku Wielonka w punkcie Wielonka - ujście do Brynicy (tabela 8.).

Tabela 7. Ocena jakości wód rzecznych w gminie Będzin w roku 2009

RZEKA	NAZWA PUNKTU POMIAROWO-KONTROLNEGO	OCENA ELEMENTÓW FIZYKO-CHEMICZNYCH	OCENA SUBSTANCJI SZCZEGÓLNIE SZKODLIWYCH	OCENA ELEMENTÓW BIOLOGICZNYCH	OCENA STANU EKOLOGICZNEGO/ POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO	OCENA STANU CHEMICZNEGO
Pogoria	Potok Pogoria - ujście do Przemszy	poniżej stanu dobrego	stan dobry	-	-	-

Źródło: Monitoring jakości wód powierzchniowych w województwie śląskim w roku 2009, WIOŚ Katowice

Tabela 8. Ocena jakości wód rzecznych w gminie Będzin w roku 2010

RZEKA	NAZWA PUNKTU POMIAROWO-KONTROLNEGO	OCENA ELEMENTÓW FIZYKO-CHEMICZNYCH	OCENA SUBSTANCJI SZCZEGÓLNIE SZKODLIWYCH	OCENA ELEMENTÓW BIOLOGICZNYCH	OCENA STANU EKOLOGICZNEGO/ POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO	OCENA STANU CHEMICZNEGO
Wielonka	Wielonka - ujście do Brynicy	poniżej stanu dobrego	stan dobry	-	-	-

Źródło: Monitoring jakości wód powierzchniowych w województwie śląskim w roku 2010, WIOŚ Katowice

Cieki wodne na terenie miasta są silnie zanieczyszczone, zwłaszcza pod względem bakteriologicznym. Wody powierzchniowe w granicach Będzina wykazują wysokie stężenie substancji biogennej (związków azotu i fosforu), będących główną przyczyną ich eutrofizacji, tj. nadmiernego użyźnienia. Wśród głównych przyczyn zanieczyszczenia rzek i potoków na obszarze miasta, należy wymienić bezpośrednio zrzucanie ścieków komunalnych i przemysłowych, a także niewłaściwe składowanie odpadów

(w tym występowanie tzw. dzikich wysypisk śmieci). Warto jednak zauważyć, iż znaczna część ładunku zanieczyszczeń niesionych przez rzeki oraz potoki przepływające przez Będzin, ma swoje źródło poza granicami miasta²¹.

Na podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego dla województwa śląskiego wyznaczone zostały obszary Miasta Będzina narażone na niebezpieczeństwo powodzi²². Zagrożenie powodziowe pochodzi od obu rzek z terenu gminy – Czarnej Przemszy i Brynicy.

3.6.2. WODY PODZIEMNE

Będzin położony jest w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, a mianowicie GZWP 329 „Bytom” (wody występujące w utworach triasu) oraz GZWP 456 „Będzin” (wody występujące w utworach karbonu).

GZWP 329 Bytom jest, to zbiornik triasowy o typie szczelinowo krasowym, w którym głównymi poziomami wodonośnymi są poziomy wapienia i retu rozdzielone marglistymi utworami dolnej części warstw gogolińskich. Na skutek redukcji miąższości oraz sztucznie wywołanych połączeń hydraulicznych, warstwy te utraciły swój izolacyjny charakter traktuje się je jako jeden kompleks wodonośny zwany serią węglanową triasu. Kolektorem wód są tutaj wapienie i zdolomityzowane wapienie z przewarstwieniami margli. Poziom jest zasilany bezpośrednio opadami oraz poprzez przesiąkanie z innych warstw. Skład chemiczny tego piętra jest bardzo zróżnicowany. GZWP 329 obejmuje część obszar miasta i wchodzi w skład JCWPd 132, które obejmuje swoim zasięgiem Będzin, Czeladź i Wojkowice.

GZWP 456 Będzin jest, to zbiornik w utworach karbonu o typie szczelinowo porowym. Obejmuje on swoim zasięgiem cały obszar miasta. Poszczególne poziomy są odizolowane od siebie warstwami nieprzepuszczalnych ilowców, a prowadzą one głównie wody pod ciśnieniem. Utwory karbońskie charakteryzują podwyższone wartości chlorków, siarczanów, żelaza (do 5,6 mg/l) i manganu (do 3,0 mg/l). Wody poziomu użytkowego występujące w utworach karbonu górnego (piaskowce) na głębokości do 80 m charakteryzują się wydajnością do kilku do 70 m³/d.

W ramach krajowego monitoringu diagnostycznego w 2011 roku na terenie miasta przeprowadzono badania jakości wód podziemnych JCWPd 132 w punkcie Będzin (nr otworu 2230). Zakres badań analitycznych obejmował wskaźniki ogólne: odczyn, ogólny węgiel organiczny, przewodność w 20°C, temperaturę, tlen rozpuszczony; oraz wskaźniki nieorganiczne: amonowy jon, antymon, arsen, azotany, azotyny, bar, beryl, bor, chlorki, chrom, cyjanki wolne, cynk, fluorki, fosforany, glin, kadm, kobalt, magnez, mangan, miedź, molibden, nikiel, ołów, potas, rtęć, selen, siarczany, sól, srebro, tytan, wapń, wodorowęglany, żelazo; wskaźniki organiczne: fenole (indeks fenolowy). Próby pobrano wiosną i jesienią. Punkt zlokalizowany jest na nieużytkach antropogenicznych.

Tabela 9. Ocena jakości wód podziemnych w gminie Będzin w roku 2011 (monitoring krajowy)

IDNTYFIKATOR UE PUNKTU POMIAROWEGO	RZGW	JEDNOLITA CZĘŚĆ WÓD PODZIEMNYCH	GMINA	PORA ROKU	WSKAŹNIKI W GRANICACH STĘŻEŃ III KLASY JAKOŚCI	WSKAŹNIKI W GRANICACH STĘŻEŃ IV KLASIE JAKOŚCI	KLASA JAKOŚCI WODY	KLASA JAKOŚCI WODY W 2011 ROKU
PL01G123_003	Gliwice	123	Będzin	wiosna	Mg, Ca, HCO ₃	NO ₃ , SO ₄	IV	IV
PL01G123_003	Gliwice	123	Będzin	jesień	Mg, Ca, HCO ₃	NO ₃	IV	

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych sieci krajowej w województwie śląskim w roku 2011, WIOŚ Katowice

²¹ Strategia Rozwoju Miasta Będzina na lata 2012-2020

²² Raport z wykonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego 2011, IMiGW oraz KZGW

Monitoringiem regionalnym objęty jest inny punkt pomiarowy o nazwie Będzin-Małobądz. Szczegółowe wyniki prowadzonych badań zawarte są w tabeli 10. Oceny jakości wód dokonano w obu przypadkach wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143 poz. 896).

Tabela 10. Ocena jakości wód podziemnych w gminie Będzin w roku 2011 (monitoring regionalny)

NUMER PUNKTU	RZGW	JEDNOLITA CZĘŚĆ WÓD PODZIEMNYCH	GMINA	NAZWA PUNKTU	WSKAŹNIKI W GRANICACH STĘŻEŃ II KLASY JAKOŚCI	WSKAŹNIKI W GRANICACH STĘŻEŃ III KLASIE JAKOŚCI	KLASA JAKOŚCI WODY W ROKU 2010	KLASA JAKOŚCI WODY W 2011 ROKU
0019/R	Gliwice	123	Będzin	Będzin-Małobądz	temp., O ₂ , PEV, Zn, NO ₃ , SO ₄ , Cl	Mg, Ca, HCO ₃	II	III

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych sieci regionalnej w województwie śląskim w roku 2011, WIOŚ Katowice

3.7. POWIETRZE

Podstawowym czynnikiem kształtującym jakość powietrza atmosferycznego jest presja (emisja) wywołana działalnością człowieka. Ze względu na źródło możemy je podzielić na emisje:

- ze źródeł punktowych - zorganizowaną emisję powstającą podczas wytwarzania energii i w procesach technologicznych,
- ze źródeł liniowych - emisję z ciągów komunikacji samochodowej, kolejowej czy rzecznej,
- ze źródeł powierzchniowych - indywidualnych systemów grzewczych, dużych odkrytych zbiorników, pożarów wielkoobszarowych,
- ze źródeł rolniczych - upraw i hodowli zwierząt,
- emisję niezorganizowaną - powstającą w wyniku pojedynczych pożarów, prac budowlanych i remontowych, nakładania powierzchni kryjących, przypadkowych wycieków itp.

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. Całe województwo śląskie, w tym i gmina Będzin, objęte jest monitoringiem powietrza prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Miasto Będzin podlega pod strefę śląską.

Całą strefę śląską, do której należy gmina Będzin, dla dwutlenku siarki, dwutlenek azotu, kadmu, arsenu, niklu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla zaliczono do klasy A. Do klasy C zaliczono strefę ze względu na poziom pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Przypisanie całej strefie śląskiej klasy C dla tych substancji nie oznacza, że przekroczenia występują na całym obszarze. Oznacza to, że na obszarze strefy są miejsca wymagające podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

Strefa w ocenie za rok 2011 otrzymała klasę D2 ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego przez stężenia ozonu. Dla stref w klasie D2 nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza. Działania wymagane w tym przypadku, to ograniczenie emisji lotnych związków organicznych jako prekursorów ozonu, które to działania powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska.

Tabela 11. Wyniki klasyfikacji jakości powietrza dla strefy pod kątem ochrony zdrowia w 2011 r.

STREFA	KLASY DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ W OBSZARZE STREFY											
	SO ₂	NO ₂	PM10	PM2,5	C ₆ H ₆	CO	Pb	As	Cd	Ni	B/a/P	O ₃ (dc/dt)
STREFA ŚLĄSKA	A	A	C	C	A	A	A	A	A	A	C	A/D2

Objaśnienia: dc - poziom docelowy, dt - poziom długoterminowy

Źródło: Dziesiąta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2011 rok., WIOŚ Katowice

Na terenie miasta na ulicy Zawodzie zlokalizowana jest pasywna stacja pomiarowa monitorująca stężenie benzenu w atmosferze.

Tabela 12. Wyniki pomiarów stężenia benzenu w atmosferze w pasywnej stacji pomiarowej w Będzinie

PARAMETR	JEDNOSTKA	NORMA	MIESIĄC												ŚR.
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
BENZEN (C ₆ H ₆)	µg/m ³	≤5 µg/m ³	8,27	5,13	5,58	3,49	4,30	3,19	1,45	2,34	3,69	4,29	-	8,20	4,54

Źródło: Śląski monitoring powietrzna, <http://stacje.katowice.pios.gov.pl/monitoring/>

W oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin przeprowadzono ocenę stanu powietrza dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu (tabela 10.). Klasa C i D2 dla ozonu świadczy o przekroczeniu poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego wyrażonego jako AOT40. Norma dla poziomu docelowego to $AOT40 \leq 18000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$ (średnio dla ostatnich 5 lat), dla poziomu długoterminowego norma wynosi natomiast $AOT40 \leq 6000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$ (średnio dla ostatnich 5 lat). Na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł dla strefy $18573 (\mu\text{g}/\text{m}^3) \cdot \text{h}$.

Tabela 13. Wyniki klasyfikacji jakości powietrza dla strefy pod kątem ochrony roślin w 2011 r.

STREFA	SYMBOL KLASY WYNIKOWEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ DLA OBSZARU CAŁEJ STREFY			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
STREFA ŚLĄSKA	A	A	C	D2

Objaśnienia: dc - poziom docelowy, dt - poziom długoterminowy

Źródło: Dziesiąta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2011 rok., WIOŚ Katowice

3.8. POWIERZCHNIA ZIEMI²³

Gleby gminy Będzin to gleby gliniaste (gliny lekkie oraz średnie), rędziny (lekkie i średnie), gleby piaskowe (piaski gliniaste mocne, piaski gliniaste lekkie, piaski słabo gliniaste) oraz mady (lekkie i średnie). Wymienione gatunki gleb zaliczają się do typów gleb pseudobielicowych, brunatnych właściwych, brunatnych wylugowanych i kwaśnych, gleb piaskowych różnych typów genetycznych oraz rędzin węglanowych i mad.

Stan zanieczyszczenia gleb w Będzinie nie jest dokładnie rozpoznany, jednak nawet bez szczegółowych badań można założyć, że zanieczyszczenie to jest wysokie. Konieczne jest jednak udokumentowanie tego stanu, czyli przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gleby metalami ciężkimi na terenach obecnie użytkowanych rolniczo i wykonanie mapy zanieczyszczeń gleb.

Głównym elementem budowy geologicznej obszaru są utwory karbonu, który wykształcony jest jako ilowce, mułowce i piaskowce z pokładami węgla. Utwory te są częściowo sfałdowane i porożcinane licznymi uskokami.

Omawiany obszar można podzielić na dwie strefy różniące się między sobą formą występowania i budową nadkładu. Pierwsza strefa obejmuje swoim zasięgiem północną i północno-wschodnią część miasta. Na tym terenie utwory karbonu tworzą wychodnie na powierzchni lub są przykryte osadami pochodzącymi z czwartorzędu. W południowej i południowo-zachodniej części gminy na utworach karbonu zalega kompleks utworów triasu o łącznej miąższości ok. 200 metrów. Utwory triasu lokalnie przykryte są osadami czwartorzędowymi.

Osady czwartorzędowe zalegają w obniżeniach pomiędzy wychodniami skał podłoża. Składają się na nie piaski i żwiry polodowcowe, lokalnie zalegają na nich płyty glin zwałowych zaliczanych do plejstocenu. W dolinach rzecznych zalegają osady zaliczane do holocenu.

Będzin położony jest na pograniczu dwóch jednostek Wyżyny Śląskiej - Wyżyny Śląskiej Północnej o dominującej rzeźbie strukturalnej oraz Wyżyny Śląskiej Południowej o przewadze rzeźby zrębowej. W obrębie Będzina część północną Wyżyny Śląskiej reprezentuje Kotlina Dąbrowska stanowiąca zachodni fragment Kotliny Przemszy. Część południowa wyżyny reprezentowana jest przez Płaskowyż Bytomski, który jest północnym fragmentem Płaskowyżu Bytomsko-Katowickiego.

Najwyższym punktem gminy jest Góra św. Doroty (382 m n.p.m.). Miasto położone jest na terenie, którego wysokości kształtują się od 260 m n.p.m. (Dolina Czarnej Przemszy) do 370 m n.p.m. w północno-zachodniej części miasta.

3.9. KRAJOBRAZ²⁴

Walory krajobrazu Będzina są istotnymi atutami rozwojowymi gminy. Tworzą je walory środowiska naturalnego oraz kulturowego. W obszarze miasta dominują formy użytkowania i zagospodarowania takie jak:

- lasy i większe kompleksy zadrzewień;
- tereny rolne i ogrodnicze;
- tereny otwarte zdegradowane częściowo zagospodarowane;
- tereny mieszkaniowo-usługowe o niskiej oraz wysokiej intensywności zabudowy;
- tereny usługowe z zielenią towarzyszącą;
- tereny przemysłu i obsługi technicznej miasta;
- tereny o przemieszanych funkcjach z dominacją produkcyjno-usługową.

²³ Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta Będzin

²⁴ Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta Będzin

Jednym z podstawowych uwarunkowań rozwoju gminy powinno być utrzymanie istniejących walorów krajobrazu poprzez ograniczenie oddziaływania niekorzystnych zjawisk zachodzących w przestrzeni i ochronę prawną zasobów krajobrazu.

3.10. KLIMAT²⁵

Miasto Będzin należy do dzielnicy częstochowsko-kieleckiej, ze średnią roczną temperaturą powietrza wynoszącą 8°C. Pokrywa śnieżna utrzymuje się od 60 do 90 dni. Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie oraz południowo-zachodnie. Opady są wyraźnie większe latem niż zimą, maksimum opadów w roku notuje się w lipcu, co jest związane z występowaniem w tym okresie deszczów burzowych o dużej wydajności. Przeciętnie w ciągu roku opad wynosi 696 mm.

3.11. HAŁAS²⁶

Hałas określa się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące za pośrednictwem powietrza na organizm ludzki (w tym na organ słuchu i inne zmysły jak i inne elementy organizmu człowieka).

Hałas uważany jest za jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. W związku z rozwojem komunikacji, przemysłowieniem i postępującą urbanizacją Miasta stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Może powodować częściową lub całkowitą utratę słuchu. Ponadto bywa przyczyną nadciśnienia, zaburzeń nerwowych, zaburzeń w układzie kostno-naczyniowy, wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek.

Ze względu na środowisko oraz źródło generujące, hałas dzielimy na:

- komunikacyjny - generowany jest przez ruch drogowy, kolejowy i lotniczy;
- przemysłowy - generowany jest przez zakłady przemysłowe lub poszczególne maszyny i urządzenia zlokalizowane na ich terenie;
- komunalny - generowany jest:
 - wewnątrz budynków mieszkalnych przez węzły cieplne, kotłownie, stacje transformatorowe, instalacje wodno-kanalizacyjne, windy, dźwigi, zsypy śmieci;
 - przez źródła znajdujące się w środowisku zewnętrznym: sklepy, restauracje, dyskoteki, sygnały instalacji alarmowych, handlowych punktów obwoźnych oraz sygnały dźwiękowe pojazdów uprzywilejowanych itd.

Problemy związane z oddziaływaniami akustycznymi na terenie gminy Będzin, spowodowane są wieloma czynnikami m.in. stopniem urbanizacji oraz gęstością sieci drogowej.

3.11.1. HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Uciążliwość hałasu przemysłowego zależy od ilości źródeł powstawania, czasu pracy tych urządzeń/zakładów, stopnia wytłumienia oraz wartości normatywnej dopuszczalnego poziomu hałasu na danym terenie. Na hałas przemysłowy składają się wszelkie źródła dźwięku znajdujące się na terenie zakładu. Rozróżniamy:

- hałas punktowy - źródła hałasu znajdują się na zewnątrz budynków, są to np. wentylatory, sprężarki i inne urządzenia umieszczone na otwartej przestrzeni;
- hałas wtórny - źródła hałasu znajdują się wewnątrz budynków (np. produkcyjnych), gdzie hałas emitowany przez maszyny i urządzenia dostaje się do środowiska przez ściany, strop, drzwi i okna;

²⁵ Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta Będzin

²⁶ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

- hałas dodatkowy - źródła hałasu znajdują się na zewnątrz budynków i są spowodowane przez obsługę transportową zakładów (transport kołowy) oraz prace dorywcze wykonywane poza budynkami zakładów (np. remonty).

Na terenie Gminy funkcjonują firmy, warsztaty, podmioty gospodarcze, jednostki handlu detalicznego, osoby fizyczne, których działalność kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

3.11.2. HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego. Stały wzrost ilości pojazdów oraz natężenia ruchu komunikacyjnego spowodował, że zagrożenie hałasem komunikacyjnym jest dużo większe niż hałasem przemysłowym.

Przez gminę Będzin przebiega odcinek drogi o zasięgu krajowym nr 86. Na terenie miasta zlokalizowano dwa punkty pomiarowe natężenia ruchu (tabela 14.). Przez teren miasta przebiega również jedna droga wojewódzka o numerze 910. Natężenie ruchu w trzech punktach pomiarowych na drodze wojewódzkiej prezentuje tabela 15. Niestety nie ma danych dotyczących natężenia ruchu na drogach powiatowych oraz gminnych. Należy jednak spodziewać się, że będzie on mniejszy niż na drogach krajowych i wojewódzkich. Z tego względu na drogach tej kategorii uciążliwość akustyczna może występować lokalnie. Istnieje jednak konieczność podjęcia działań ograniczających emisję hałasu komunikacyjnego szczególnie na terenie zabudowy mieszkaniowej.

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. W porze nocnej hałas pochodzący od linii kolejowej może przekraczać dopuszczalną wartość 50dB w odległości do około 80m od osi torów. Lokalnie mogą wystąpić niekorzystne zmiany ze względu na stan infrastruktury (torowiska), prędkości przejazdu, rodzaju taboru kolejowego, stanu taboru kolejowego, położenia torowiska (nasyp, wawóz, teren płaski).

W związku z restrukturyzacją PKP i ograniczeniem ilości przejazdów (zwłaszcza przemysłowych, związanych ze zmniejszeniem wydobycia węgla kamiennego) oraz likwidacją niektórych połączeń wiódca jest ograniczenie emisji hałasu pochodzącego z infrastruktury kolejowej.

Tabela 14. Średni dobowy ruch na drodze krajowej w punktach pomiarowych zlokalizowanych w gminie Będzin

NR DROGI	NR PUNKTU POMIAROWEGO	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA ODCINKA	SDR 2005	SDR 2010	RODZAJOWA STRUKTURA RUCHU POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH (2010 R.)							
						MOTOCYKLE	SAMOCHODY OSOBOWE, MIKROBUSY	LEKKIE SAMOCHODY CIĘŻAROWE (DOSTAWCZE)	SAMOCHODY CIĘŻAROWE		AUTOBUSY	CIAGNIKI ROLNICZE	ROWERY
									BEZ PRZYCZEPY	Z PRZYCZEPĄ			
86	40720	Będzin	Grodków - Czeladź	22724	36328	91	28724	2944	1061	3367	140	1	3
86	40721	Będzin	Czeladź - Sosnowiec	12000-25000	51258	122	41738	4136	1308	3674	279	1	2

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Generalny pomiar ruchu w 2010 r.

Tabela 15. Średni dobowy ruch na drogach wojewódzkich na terenie gminy Będzin

NR DROGI	NR PUNKTU POMIAROWEGO	DŁUGOŚĆ [km]	NAZWA ODCINKA	SDR 2010	RODZAJOWA STRUKTURA RUCHU POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH (2010 R.)						
					MOTOCYKLE	SAMOCHODY OSOBOWE, MIKROBUSY	LEKKIE SAMOCHODY CIĘŻAROWE (DOSTAWCZE)	SAMOCHODY CIĘŻAROWE		AUTOBUSY	CIAGNIKI ROLNICZE
								BEZ PRZYCZEPY	Z PRZYCZEPĄ		
910	24139	1,5	Będzin (DK86) - Będzin (ul. Zawale) przejście podziemne	16594	100	14835	1045	266	199	149	0
910	24140	2,6	Będzin (ul. Zawale) przejście podziemne - gmina miejska Dąbrowa Górnicza	10733	64	9391	816	172	97	182	11
910	24141	3,2	Będzin (koniec drugiej jezdni) - gmina miejska Dąbrowa Górnicza	10383	73	9136	696	187	104	177	10

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Generalny pomiar ruchu w 2010 r.

3.12. ZASOBY NATURALNE²⁷

Na terenie gminy Będzin znajdują się udokumentowane złoża węgla kamiennego oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej - skały ilaste, surowce ilaste do produkcji cementu jak również piaski podsadzkowe.

Złoże węgla kamiennego zalegające na terenie gminy Będzin zostało podzielone na obszary górnicze, w których eksploatację prowadziły kopalnie Grodziec i Paryż. Ze względu na trudną sytuację górnictwa spowodowaną zmniejszającym się zapotrzebowaniem na węgiel oraz wyczerpanie się zasobów kopalnie zostały zlikwidowane, a złoża zaniechane. Złoże zbudowane jest z warstw iłowcowo-mułowcowo-piaskowcowe przewarstwione pokładami węgla. Nadkład tego złoża stanowią warstwy czwartorzędowe piaski, żwiry i muły oraz miejscami osady triasowe reprezentowane przez wapienie, dolomity i piaskowce. Złoże węgla kamiennego obejmuje cały obszar gminy. Obecnie ze względów bezpieczeństwa (połączenia z sąsiednimi kopalniami) złoża te są odwadniane przez Centralny Zakład Odwadniania Kopalń Spółki Restrukturyzacyjnej Kopalń w Katowicach.

Do kopalin pospolitych udokumentowanych w gminie Będzin należą złoża piasków podsadzkowych - Rozkówka, złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej - Łagisza 10 oraz złoża surowców ilastych do produkcji cementu - Grodziec.

Złoże piasków podsadzkowych Rozkówka zlokalizowane jest w zachodniej części gminy w dzielnicy Grodziec. Złoże jest rozpoznane szczegółowo, a jego zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 1036 tys. ton²⁸. W stropie występują gleba, torfy i gliny, w spągu wapienie dolomityczne.

Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej - skały ilaste Łagisza 10 zlokalizowane jest w północnej części gminy w dzielnicy Łagisza i zajmuje powierzchnię 2,5 ha. Eksploatację złoża rozpoczęto w 1933 r. (eksploatacja odkrywkowa, system ścianowy). Eksploatacja złoża została zaniechana. Obecnie, ze względu na stan zagospodarowania terenu niemożliwa jest dalsza eksploatacja złoża, w związku z powyższym złoża kwalifikuje się do skreślenia z ewidencji zasobów złóż.

Zasoby złoża surowców ilastych do produkcji cementu Grodziec oszacowano na 1 750 tys. ton. Złoże to było w przeszłości eksploatowane przez cementownię.

Tabela 16. Charakterystyka złóż w gminie Będzin

NAZWA ZŁOŻA	TYP KOPALIN	FORMA ZŁOŻA	STRATYGRAFIA STROPU/ SPĄGU	STAN ZAGOSPODAROWANIA	POW. ZŁOŻA [ha]
Dąbrowa Górnicza	surowce ilaste ceramiki budowlanej	pokładowa	karbon górny - namur	eksploatacja złoża zaniechana	4,2
Grodziec	węgla kamienne	pokładowa	karbon górny - namur	eksploatacja złoża zaniechana	3387,0
Grodziec	surowce ilaste d/p cementu	pokładowa	karbon górny - namur + westfal	złoże rozpoznane szczegółowo	5,4
Kamyce	wapienie i margle przem. cementowego	pokładowa	trias	złoże rozpoznane szczegółowo	49,9
Łagisza 10	surowce ilaste ceramiki budowlanej	pokładowa	karbon górny	eksploatacja złoża zaniechana	2,5

²⁷ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

²⁸ Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny (stan na 31 grudnia 2011 r.)

NAZWA ZŁOŻA	TYP KOPALIN	FORMA ZŁOŻA	STRATYGRAFIA STROPU/ SPĄGU	STAN ZAGOSPODAROWANIA	POW. ZŁOŻA [ha]
Paryż	węgle kamienne	pokładowa	karbon górny - namur + westfal	eksploatacja złoże zaniechana	4200,0
Rozkówka	piaski podsadzkowe	soczewkowa	czwartorzęd	złoże rozpoznane szczegółowo	31,0
Saturn	węgle kamienne (surowce bentonitowe)	pokładowa	karbon górny - namur	eksploatacja złoże zaniechana	6500,0
Żychcice II - Saturn	wapienie i margle przem. cementowego	pokładowa	trias środkowy/ wapień murszłowy	złoże skreślone z bilansu zasobów	25,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS

3.13. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE²⁹

Będzin ze względu na usytuowanie na Szlaku Orlich Gniazd, a także bogactwo obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo, posiada znaczne możliwości turystyczne.

Na terenie miasta zlokalizowanych jest wiele obiektów zabytkowych, o dużym znaczeniu turystycznym. Do najważniejszych należą: Zamek z XIV wieku, Pałac Mieroszewskich z XVII wieku (obecnie Muzeum Zagłębia), Kościół parafialny św. Trójcy z XIV wieku, (najstarszy kościół miasta), Kościół św. Tomasza Kantaurijskiego z XVI wieku, Kościół św. Doroty z XVII wieku, Kościół parafialny św. Katarzyny z początku XIX wieku, Pałac Ciechanowskich z początku XIX wieku.

Na szczególną uwagę zasługuje Góra Św. Doroty (wys. 382 m n.p.m.) - najbardziej na południe wysunięte wzniesienie Płaskowyżu Twardowickiego. Bogate znaleziska pochodzące z epoki brązu świadczą o zamieszkiwaniu tego terenu przez ludność kultury łużyckiej. Wyeksponowanie wzgórz przyczyniło się do uczynienia go miejscem kultu religijnego: w czasach prehistorycznych pogańskiego, a od średniowiecza - chrześcijańskiego. Na południowym i północnym stoku wzgórz do dzisiaj są widoczne ślady wałów obronnych - pozostałości po istniejącym grodzisku. Na szczycie umiejscowiony jest barokowy kościółek z 1635 roku. Miejsce, to jest doskonałym punktem widokowym, z którego można podziwiać panoramę miast konurbacji górnośląskiej, a także Pustynię Błędowską i Wyżynę Krakowsko-Wieluńską (na wschodzie), Lasy Pszczyńskie (na południu) i kontury Beskidu Zachodniego.

Charakterystyczne dla miasta o tradycji przemysłowej są obiekty architektury przemysłowej unikalne w skali regionu (np. pozostałości po Cementowni Grodziec z 1857r., która była pierwszą fabryką cementu uruchomioną na ziemiach polskich).

Do planowanych przedsięwzięć w zakresie udostępniania obiektów cennych ze względów na aspekty krajoznawcze należy niewątpliwie zaliczyć udostępnienie i dalszą eksplorację tzw. Podziemi Będzińskich. Obiekt ten znajduje się w Górze Zamkowej w Będzinie i jest byłą kopalnią dolomitu kruszczonego. Całkowita długość podziemi wynosi około 250 m, a różnica wysokości wynosi do 25 m.

²⁹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015

3.14. GOSPODARKA ODPADAMI³⁰

Odpady komunalne zgodnie z Ustawą z dnia 27 stycznia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 628) to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Odpady komunalne wytwarzane są przede wszystkim przez gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury (handel, usługi i rzemiosło, targowiska, szkolnictwo itp.). Według danych uzyskanych ze sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla miasta Będzina za lata 2009-2010, w 2009 r. na terenie miasta zebrano łącznie 26 315,34 [Mg], a w 2010 r. 24 071,35 [Mg] odpadów komunalnych. Zestawienie ilości zebranych odpadów komunalnych przedstawia tabela 17.

Tabela 17. Zestawienie ilości odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy Będzin [Mg/rok]

RODZAJ ODPADÓW	[Mg]	
	2009	2010
Odpady zmieszane (niesegregowane)	19 635,15	19 124,59
Odpady ulegające biodegradacji	4 151,04*	2 962,83*
Papier i tektura	816,71	342,40
Szkło	303,35	367,76
Tworzywa sztuczne	171,81	195,27
Metal	0,11	0,60
Odpady wielkogabarytowe	621,61	483,31
Odpady niebezpieczne	8,27	12,97
Tekstylia	19,44	26,28
Odpady komunalne inne	587,85	555,34
Razem	26 315,34	24 071,35

Objaśnienia: * - Odpady ulegające biodegradacji o kodzie 20 02 01 w 2009 r. stanowiły 4 151,04 Mg/rok, w tym odpady kuchenne o kodzie 20 02 08 - 0,36 Mg/rok, w 2010 r. odpowiednio: 20 02 01 - 2 962,82 Mg/rok, a 20 02 08 - 34,28 Mg/rok

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Będzina na lata 2011-2014 z perspektywą do 2022 r.

W latach 2009-2010 zebrano porównywalną ilość odpadów komunalnych. Ilość odpadów pozyskanych z selektywnej zbiórki w 2009 r. wynosiła 1311 Mg, natomiast w 2010 r. 932 Mg.

Zorganizowanym odbiorem zmieszanych odpadów komunalnych w gminie Będzin objętych jest około 95% mieszkańców. W gminie stosuje się zbieranie zmieszanych odpadów komunalnych do pojemników, w które wyposażeni są właściciele nieruchomości. Są to pojemniki o pojemności min. 110 l. Odbiór odpadów następuje na podstawie zawartej umowy z uprawnioną firmą odbierającą odpady komunalne, posiadającą aktualne zezwolenia w zakresie odbierania i transportu odpadów komunalnych. Odbiór odpadów z posesji prywatnych odbywa się częstotliwością dostosowaną do potrzeb, nie rzadziej niż raz w miesiącu. W zabudowie wielorodzinnej z częstotliwością dostosowaną do potrzeb nie rzadziej niż dwa razy w tygodniu. Na terenie gminy Będzin prowadzona jest zbiórka odpadów w systemie pojemnikowo workowym. Zbierane są odpady opakowaniowe i surowce wtórne w postaci szkła (białego i kolorowego), papieru i tektury oraz tworzyw sztucznych. W zabudowie wielorodzinnej stosowany jest system pojemnikowy. Przy budynkach spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych ustawione są kontenerowe zestawy pojemników. Na terenie gminy

³⁰ Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Będzina na lata 2011-2014 z perspektywą do 2022 r.

Będzin znajduje się obecnie ok. 100 zestawów. W zabudowie jednorodzinnej funkcjonuje workowy system zbiórki. Właściciele nieruchomości zbierają wyselekcjonowane odpady do worków dostarczanych przez podmiot obsługujący selektywną zbiórkę. Zbiórka odpadów wielkogabarytowych prowadzona jest przez firmy posiadające stosowne zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości położonych na terenie gminy. Zbiórka ta prowadzona jest raz na kwartał.

Na terenie gminy Będzin zbierane są odpady niebezpieczne w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego przez firmy odbierające odpady od właścicieli nieruchomości. Ponadto zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1495 z późn. zm.) w zbiórkę zużytego sprzętu włączone są placówki handlu detalicznego i hurtowego. Przy sprzedaży urządzeń i artykułów gospodarstwa domowego, sprzedawcy detaliczni i hurtowi są zobowiązani do nieodpłatnego przyjęcia tego samego rodzaju zużytego sprzętu na zasadzie 1:1.

Przeterminowane leki zbierane są do specjalistycznych pojemników ustawionych w 22 aptekach na terenie miasta Będzina. Odpady odbierane są przez specjalistyczne firmy i przekazywane do spalarni odpadów. Baterie zbierane są do pojemników ustawionych w 25 placówkach oświatowych oraz w urzędach użyteczności publicznej.

Na terenie gminy Będzin funkcjonuje instalacja odzysku i recyklingu odpadów remontowo-budowlanych o przepustowości docelowej 100 tys. Mg/rok zlokalizowana przy ul. Sieleckiej 93b - właściciel „WIREX” S.J. Obecnie realizowane jest przedsięwzięcie Zakładu Usług Komunalnych Halina Kotuła „Kompostownia Odpadów Zielonych” zlokalizowane przy ul. Kempy 112 w Będzinie. W 2010 r. firma uzyskała zezwolenie Starosty Będzińskiego na odzysk odpadów ulegających biodegradacji. Natomiast w roku 2009 firma uzyskała decyzję Prezydenta Miasta Będzina określającą środowiskowe uwarunkowania przedsięwzięcia.

3.15. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA³¹

Sieć wodociągowa w mieście Będzin jest dobrze rozwinięta. Z sieci wodociągowej korzystało w 2010 roku 99,4% mieszkańców. Natomiast długość sieci wodociągowej w 2011 r. wynosiła 177,8 kilometrów. Szczegółowe dane prezentuje tabela 19. Na niewielkich terenach nieobjętych siecią wodociągowa ludność prawdopodobnie zaopatruje się w wodę z własnych ujęć, tj. studni kopanych.

Tabela 18. Infrastruktura techniczna w mieście Będzin latach 2009-2011 – sieć wodociągowa

PARAMETR	JEDNOSTKA	2009	2010	2011
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	153,7	177,7	177,8
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	6145	7003	7004
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	1 967,1	1 913,3	1 900,3
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	58 342	58 253	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

Gmina Będzin zaopatrywana jest w wodę z trzech źródeł, a mianowicie 3 ujęć głębinowych własnych (MPWiK Sp. z o.o. Będzin), magistrali Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach (ujęcia wód w Maczkach i Łazach) oraz z ujęcia głębinowego gminy Psary (Zakładu Gospodarki Komunalnej w Psarach). Udział procentowy produkcji wody z własnych źródeł wynosił ok. 32,7% - 41,7% w latach 1998-2003 (w roku 2002 - 39,7%). Ujęcia własne gminy Będzin:

³¹ Strategia Rozwoju Miasta Będzina na lata 2012-2020

- ujęcie głębinowe Małobądz B-I,
- ujęcie głębinowe Małobądz B-II,
- ujęcie głębinowe Rozkówka, Będzin-Grodziec.

Z ujęcia Rozkówka ok. 47,6% rzeczywistego poboru wody sprzedawane jest dla Wojkowic. Woda z sieci GPW Katowice stanowi ok. 57,8 % całkowitej ilości wody z sieci wodociągowej Miasta Będzin. Około 1% wody stanowi zakup z ZGK w Psarach.

Woda głębinowa pochodzi z triasowego poziomu wodonośnego. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami, jest to woda w większości niewymagająca uzdatniania (poza wysoką twardością), spełniająca warunki bakteriologiczne, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze i pitne. Podwyższona twardość wody występuje na ujęciu Małobądz B-I. Na ujęciu została zamontowana instalacja CLAROFOS 150 zapobiegająca wytrącaniu się osadów wapniowo-węglanowych.

Stopień skanalizowane wyniósł w 2010 roku 82,7%. Na terenie miasta istnieje system kanalizacji mieszanej. Część Śródmieścia oraz dzielnica Grodziec posiadają kanalizację ogólnospławną, z kolei nowopowstałe osiedla mieszkaniowe wyposażone są w kanalizację rozdzielczą. W granicach administracyjnych Będzina zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków, a mianowicie komunalna oczyszczalnia ścieków w Będzinie (jej administratorem jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Będzinie) oraz oczyszczalnia ścieków przy Elektrowni „Łagisza” (jej administratorem jest Tauron Wytwarzanie S.A. – oddział Elektrownia Łagisza w Będzinie). Ponadto mieszkańcy miasta obsługiwani są przez oczyszczalnię ścieków w Wojkowicach oraz oczyszczalnię ścieków „Centrum” w Dąbrowie Górniczej. Miejska oczyszczalnia ścieków w Będzinie została oddana do eksploatacji w 1972 roku (w 1996 roku oddano do użytku część biologiczną). Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego z podwyższonym stopniem usuwania związków biogenych, co posiada duże znaczenie w kontekście silnego zanieczyszczenia lokalnych cieków wodnych pod względem bakteriologicznym.

Tabela 19. Infrastruktura techniczna w mieście Będzin w latach 2008-2010 – sieć kanalizacyjna

PARAMETR	JEDNOSTKA	2009	2010	2011
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	111,3	98,8	98,8
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 937	3 397	3 397
Ścieki odprowadzone do kanalizacji	dam ³	1787,0	1802,0	1911,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl>

4. POTENCJALNE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII

Jednym z podstawowych elementów niniejszej Prognozy jest analiza stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020. Ocena ta odnosi się do czysto hipotetycznej sytuacji.

Należy podkreślić, że Strategia w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób, aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 ma na celu przede wszystkim doprowadzenie do zrównoważonego i wielopłaszczyznowego rozwoju miasta, zarówno w strefie przestrzennej, jak również w gospodarczej i społecznej. Planowane inwestycje i zadania przyczynią się w zdecydowany sposób do poprawy jakości środowiska na terenie gminy. Jeśli nie w sposób bezpośredni to z pewnością pośrednio. Ma to szczególne znaczenie dla miasta, ponieważ stan środowiska odbiega od pożądanego w znaczny sposób. Duża ilość terenów zdegradowanych i przemysłowych, zły stan wód powierzchniowych czy ponadprzeciętne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego czyni miasto Będzin mało atrakcyjnym na tle województwa i kraju. Brak realizacji zapisów Strategii spowoduje:

- dalszą degradacją i dewastacją środowiska;
- dalsze pogarszanie się jakości powietrza;
- zwiększenie udziału terenów zdegradowanych i przemysłowych w powierzchni miasta;
- pogorszenie się stanu wód powierzchniowych;
- zanieczyszczenie wód podziemnych;
- zmniejszenie poziomu bioróżnorodności;
- pogorszenie klimatu akustycznego miasta.

Ponadto poprzez brak realizacji zadań związanych z drugim celem strategicznym pierwszej domeny (Rozwijająca się i edukująca społeczność miejska) świadomość ekologiczna mieszkańców będzie niższa i może prowadzić do powstawania niekorzystnych zmian w środowisku naturalnym.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA

Poniżej w tabeli wymieniono najistotniejsze zidentyfikowane problemy środowiskowe miasta Będzina.

Tabela 20. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia „Strategii Rozwoju Miasta Będzina”

L.P.	KOMPONENT ŚRODOWISKA	ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY ŚRODOWISKOWE
1.	LUDZIE	<ul style="list-style-type: none"> – systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta (depopulacja miasta) – niska świadomość ekologiczna mieszkańców
2.	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA FAUNA I FLORA OBSZARY CHRONIONE	<ul style="list-style-type: none"> – niezadawalający stopień uporządkowania terenów wzdłuż Czarnej Przemszy
3.	WODA	<ul style="list-style-type: none"> – ponadprzeciętne zanieczyszczenie wód powierzchniowych – niezadawalający stan techniczny miejskiej sieci wodociągowej – zagrożenie powodzienne powodowane przez ciekły wodne
4.	POWIETRZE	<ul style="list-style-type: none"> – ponadprzeciętne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego – narastający ruch samochodowy, intensyfikujący liniową emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz hałas
5.	POWIERZCHNIA ZIEMI	<ul style="list-style-type: none"> – silnie przekształcona powierzchnia terenu – zagrożenie wystąpieniem potencjalnych szkód górniczych (m.in. osiadanie terenu, powstawanie nieciągłych deformacji powierzchni)
6.	KRAJOBRAZ	<ul style="list-style-type: none"> – występowanie w granicach miasta terenów zdegradowanych (zwałowisk skały płońskiej oraz wyrobisk poeksploatacyjnych), wymagających rekultywacji – występowanie w granicach miasta zdegradowanych terenów poprzemysłowych, wymagających zagospodarowania bądź restrukturyzacji
7.	ZABYKI I DOBRA MATERIALNE	<ul style="list-style-type: none"> – niezadawalający stopień zainteresowania mieszkańców ofertą kulturalną instytucji funkcjonujących na obszarze miasta – wysoce zdekapitalizowana tkanka urbanistyczna w centrum miasta, będąca jedną z głównych przyczyn degradacji przestrzennej i funkcjonalnej obszaru Śródmieścia

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020

6. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych zadań zaproponowanych w Strategii. Wśród proponowanych zadań wyróżnione zostały zadania flagowe, które w największym stopniu mogą wpłynąć na osiągnięcie założonych celów, a zatem wywołają (w sposób bezpośredni lub pośredni) realne zmiany warunkujące lokalny rozwój. Ze względu na szczegółowy opis tych zadań możliwa była dokładna analiza oddziaływania na środowisko realizacji tych przedsięwzięć. Dla pozostałych zadań, które są tylko propozycjami, analiza opierała się na przypuszczeniach i możliwych kierunkach zmian. W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi oraz na obiekty zabytkowe.

Ocenę i identyfikację znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabeli tzw. macierzy skutków środowiskowych, która jest syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych bądź negatywnych oddziaływań ocenianych zadań na środowisko naturalne.

Głównym założeniem Strategii jest rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny miasta przy jednoczesnej poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Wdrożenie Strategii nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska, a prawidłowa jej realizacja przyniesie wymierny efekt ekologiczny, chociażby poprzez podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Realizacja Strategii nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym o wysokich walorach przyrodniczych, nie wpłynie negatywnie na obszary chronione, cenne przyrodniczo.

Negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Strategii ograniczać się będzie w większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją), który wiąże się zazwyczaj z podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Na etapie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie znikome, prawdopodobnie mniejsze w stosunku do stanu obecnego.

Większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” wymagać będzie przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych. W związku z tym przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Dla części zadań ze względu na ich bardzo ogólny charakter nie można było jednoznacznie określić wpływu na środowisko.

W tabeli poniżej przedstawiono wpływ poszczególnych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, ludzi i dobra kultury. Przy ocenie starano się brać pod uwagę końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływania na etapie normalnego funkcjonowania jak również na etapie budowy. Zastosowano następujące oznaczenia:

- (0) - brak zauważalnego oddziaływania w zakresie analizowanego przedsięwzięcia;
- (+) - potencjalnie pozytywne oddziaływanie;
- (-/+) - realizacja zadania może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie;
- (-) - potencjalnie negatywne oddziaływanie;
- (N) - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania.

Tabela 21. Ocena wpływu na środowisko realizacji proponowanych zadań „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	ŁUDZIE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE
DOMENA 1: DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BĘDZINA W BEZPIECZNYM I ZADBANYM MIEŚCIE												
1. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA W BĘDZINIE - WYŻSZY STANDARD ŻYCIA W MIEŚCIE I ROZWÓJ FUNKCJI MIEJSKICH												
Cel operacyjny 1.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej												
1.1.1.	Przygotowanie programu funkcjonalno-użytkowego przestrzeni miejskiej dla Miasta Będzina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.2.	Opracowanie miejskiego planu remontów infrastruktury drogowej wraz z możliwymi źródłami finansowania	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.3.	Zagospodarowanie Bulwarów nad Przemszą	+	N	N	N	N	N	N	+	N	N	N
1.1.4.	Budowa systemu tras rowerowych jako alternatywy dla indywidualnej komunikacji samochodowej (budowa sieci rowerowej łączącej osiedla w ramach Miasta, a także wpisującej Będzin w subregionalną sieć połączeń rowerowych)	+	+/-	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	+	+	+
1.1.5.	Nawiązanie współpracy z właścicielami i odnowienie przejść podziemnych w Mieście np. w oparciu o pomysł Proffito Graffiti Battle i zgodnie z określonym, wiodącym motywem nawiązującym do lokalizacji poszczególnych przejść	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0
1.1.6.	Inwentaryzacja barier architektonicznych oraz dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.7.	Wykonanie aktualizacji planu zaopatrzenia Miasta w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.8.	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego poprzez budowę dworca PKM w Będzinie	+/-	+/-	-	-	0	+	-	+/-	+	+	+
Cel operacyjny 1.2. Polityka mieszkaniowa w Mieście												
1.2.1.	Opracowanie programu zarządzania rozproszonym w skali Miasta zasobem lokali socjalnych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.2.	<i>Stworzenie możliwości dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego i komunalnego *</i>	+	+/-	-	-	0	+/-	+/-	0	+	+	+
1.2.3.	Opracowanie planu rewitalizacji substancji mieszkaniowej będącej w zasobach Miasta.	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	0
Cel operacyjny 1.3. Zwiększanie bezpieczeństwa publicznego i ekologicznego Miasta												
1.3.1.	Rozbudowa monitoringu miejskiego na terenie Miasta Będzina	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.2.	Powołanie Miejskiej Formacji Obrony Cywilnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	ŁUDZIE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE
1.3.3.	Modernizacja oświetlenia miejskiego oraz instalacja dodatkowych punktów świetlnych w najbardziej neralgicznych ze względu bezpieczeństwa miejscach	+	0	-	0	0	-	0	0	-	-	0
1.3.4.	Rozbudowa i modernizacja systemu alarmowania ludności Miasta Będzina oraz systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach z funkcją przekazywania komunikatów i informacji lokalnych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.5.	Zapewnienie ciągłości funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej w czasie braku dostaw energii elektrycznej w sytuacjach nadzwyczajnych - zapasowe źródło zasilania części obiektów użyteczności publicznej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.6.	Stworzenie miejskiego systemu wsparcia gospodarstw domowych rezygnujących z ogrzewania potęgującego niską emisję	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+
1.3.7.	Opracowanie programu walki z niską emisją - poprzez stopniowe podłączanie gminnych zasobów mieszkaniowych do instalacji ciepłowniczej	+	0	0	0	0	0	0	0	+	+	+
1.3.8.	Opracowanie programu budowy świadomości ekologicznej mieszkańców Będzina - zasada: coroczny temat przewodni plus działania mu towarzyszące (informacja o temacie w osobnej zakładce strony www Urzędu Miejskiego w Będzinie, minimum jedna impreza miejska o tematyce zgodnej z tematem na dany rok, akcja informacyjna przeprowadzona w szkołach będzinских zakończona konkursem dla uczniów)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
1.3.9.	Ostłona i ochrona obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi - budowa lokalnych programów przeciwpowodziowych	+	-	0	0	0	0	-	-	0	0	0
1.3.10.	Przygotowanie i utrzymywanie porządku w korycie Przemszy celem wykorzystania jej do celów rekreacyjnych	+	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0
1.3.11.	Utworzenie obszaru chronionego nad tzw. Potokiem Brzozowickim w sąsiedztwie osiedla Namiarkowa wraz z zagospodarowaniem jego otoczenia i utworzeniem ścieżki edukacyjnej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
1.3.12.	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
1.3.13.	Uporządkowania i rozbudowa infrastruktury dla gospodarki wodno-ściekowej w Mieście etap II	+	+	+	+/-	+	0	+/-	0	0	0	0
1.3.14.	Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania wód opadowych na terenie Miasta	+	+	+	+/-	+	0	+/-	0	0	0	0
1.3.15.	<i>Rewitalizacja terenów zielonych / parków w Mieście *</i>	+	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	+	0	0	0
1.3.16.	Opracowanie programów bezpieczeństwa i ograniczania uciążliwości dla środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury czasu wolnego												
1.4.1.	Amfiteatr - analiza możliwości budowy amfiteatru miejskiego lub opracowanie alternatywnej propozycji miejsca / przestrzeni publicznej dla organizacji imprez masowych (dla mieszkańców miasta, przyjezdnych, itp.)	+	0	0	0	0	-/0	+/-	0	0	0	0
1.4.2.	Wytyczenie ścieżki rowerowej w kierunku Góry Św. Doroty	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
1.4.3.	Budowa nowych placów zabaw i stref aktywności rodzinnej w każdej dzielnicy	+	0	0	0	0	0	+/-	0	0	0	0

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LUDZIE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE
1.4.4.	Budowa lodowiska (rozważenie lokalizacji przy ul. Sportowej – możliwość utworzenia kompleksu sportowego w tym rejonie)	+	0	0	0	0	-/0	+/-	0	0	0	0
1.4.5.	<i>Budowa hali widowiskowo-sportowej na terenach byłego basenu przy ulicy Sportowej *</i>	+	0	0	0	0	-/0	+/-	0	0	0	0
1.4.6.	Przygotowanie platformy widokowej na panoramę miasta „Górki Małobądzkie”	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0
2. CEL STRATEGICZNY: ROZWIJAJĄCA SIĘ I EDUKUJĄCA SPOŁECZNOŚĆ MIEJSKA												
Cel operacyjny 2.1. Wzmocnienie edukacji formalnej poprzez postawienie na jakość edukacji i optymalizację kosztów kształcenia												
2.1.1.	Wspieranie rozwoju małego dziecka - zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.2.	Zwiększenie i wzmocnienie oferty zajęć pozalekcyjnych zarówno wspierających młode talenty, jak i wyrównujących szanse edukacyjne	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.3.	Wprowadzenie efektywnego doradztwa zawodowego w szkołach gimnazjalnych - zatrudnienie doradców zawodowych; opracowanie programu współpracy z Powiatem Będzińskim w zakresie tworzenia odpowiedniej do potrzeb miasta oferty szkolnictwa zawodowego	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.4.	Szersze wykorzystanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji i wychowaniu, doposażenie szkół w nowe pracownie komputerowe, centra multimedialne w bibliotekach szkolnych, zapewnienie dostępu do Internetu w każdej sali lekcyjnej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.5.	Utworzenie klas sportowych w gimnazjach, nawiązanie współpracy z lokalnymi klubami sportowymi	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.6.	<i>Optymalizacja organizacyjnych warunków kształcenia uwzględniająca możliwości finansowe miasta i wysoką jakość kształcenia (audyt zewnętrzny kosztów kształcenia) *</i>	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.7.	Opracowanie wieloletniego planu remontów i modernizacji obiektów oświatowych oraz inwestycji wzbogacających infrastrukturę oświatową	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel operacyjny 2.2. Stworzenie warunków do realizacji kształcenia przez całe życie mieszkańców Będzina, wspieranie i promocja inicjatyw z tym związanych												
2.2.1.	Promowanie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku; tworzenie nowych inicjatyw na rzecz aktywizacji osób starszych - np. kluby seniora	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.2.	Stworzenie warunków do rozwoju edukacji międzypokoleniowej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.3.	Mediateka	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. CEL STRATEGICZNY: INTEGRACJA SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW I WYRÓWNYWANIE SZANS												
Cel operacyjny 3.1. Poprawa zaplecza instytucjonalnego oraz warunków sprzyjających integracji społecznej i międzypokoleniowej												

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LUDZIE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE
3.1.1.	Stworzenie świetlic pozaszkolnych / klubów osiedlowych w celu zapewnienia kontrolowanego zorganizowania czasu dla dzieci i młodzieży	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.2.	Stworzenie klubów seniora sprzyjających integracji międzypokoleniowej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.3.	Uruchomienie programu przeciwdziałania wykluczeniu kulturalnemu poprzez stworzenie specjalnej oferty dla rodzin wielodzietnych (tańsze wejścia na imprezy kulturalne, ułatwiony dostęp do instytucji kultury i bazy sportowej)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.4.	Utworzenie ośrodków wsparcia dziennego - dziennych domów pomocy społecznej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.5.	Utworzenie zasobu mieszkań chronionych dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie działań edukacyjnych i profilaktycznych sprzyjających integracji społecznej grup defaworyzowanych												
3.2.1.	Promowanie banków czasu	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2.	Organizowanie cyklicznych kampanii profilaktycznych (antyalkoholowych, antynarkotykowych, zachęcających do aktywizacji zawodowej i społecznej osoby z grup defaworyzowanych)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.3.	Organizacja kursów podnoszących lub uzupełniających kwalifikacje osób z grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.4.	Opracowanie i wdrożenie programu kompleksowego wsparcia rodzin dysfunkcyjnych z wykorzystaniem nowoczesnych metod pracy socjalnej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.5.	Organizacja kampanii społecznych oddziałujących na tzw. rodziny dysfunkcyjne (pokazanie, „że można żyć inaczej”)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.6.	Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi bezdomnością (aktywizowanie do podjęcia pracy, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, zatrudnienia, mieszkania, poradnictwo prawne i psychologiczne) oraz indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności ułatwiającego osobom bezdomnym powrót do społeczeństwa	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DOMENA 2: BĘDZIN PRZYJAZNĄ PRZESTRZENIĄ DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ GOSPODARCZYCH												
1. CEL STRATEGICZNY: STWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH LOKOWANIU NOWYCH INWESTYCJI GOSPODARCZYCH W BĘDZINIE												
Cel operacyjny 1.1. Uregulowanie kwestii formalno-prawnych związanych z ofertą terenów inwestycyjnych Miasta												
1.1.1.	Przygotowanie oferty wsparcia dla inwestorów tworzących miejsca pracy skierowane do mieszkańców Miasta *	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.2.	Opracowanie brakujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu Miasta	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludzie	Różnorodność Biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia Ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby Naturalne	Zabytki i dobra materialne
1.1.3.	Opracowanie studium specjalizacji gospodarczej dla Miasta Będzina w układzie Aglomeracji Górnośląskiej (wybór specjalizacji i funkcji Miasta w układzie aglomeracji)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel operacyjny 1.2. Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych dostępnych na terenie Miasta												
1.2.1.	Podjęcie działań na rzecz uregulowania siatki linii wysokiego napięcia przecinających kluczowe tereny inwestycyjne	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Cel operacyjny 1.3. Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej prowadzącej do terenów przeznaczonych pod inwestycje												
1.3.1.	Opracowanie mapy infrastruktury drogowej Miasta ważnej dla uruchamianych i istniejących terenów inwestycyjnych obrazującej obecny stan techniczny, natężenie wykorzystania infrastruktury oraz zakres koniecznych inwestycji	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.2.	Modernizacja dróg w dzielnicy Warpie	+	0	0	-/0	0	+	+/-	0	0	0	0
2. CEL STRATEGICZNY: WDROŻENIE SKUTECZNEJ, KOMPLEKSOWEJ POLITYKI POZYSKIWANIA I OBSŁUGI INWESTORA W MIEŚCIE BĘDZINIE												
Cel operacyjny 2.1. Stworzenie systemu promocji gospodarczej Miasta wzmocniającej rozpoznawalność i wyróżniającej Będzin na tle sąsiednich ośrodków												
2.1.1.	Opracowanie strategii budowy i promocji marki gospodarczej Miasta Będzin	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.2.	Opracowanie oferty inwestycyjnej wraz z informacją o warunkach inwestowania w Będzinie w nowoczesnych formach (szersze wykorzystanie Internetu, wydawanie katalogu ofert lokalizacyjnych wspólnie z prywatnymi właścicielami gruntów)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom profesjonalizmu obsługi przedsiębiorców na terenie Miasta Będzina												
2.2.1.	Uruchomienie punktu informacyjnego dla inwestorów w UM Będzina	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.2.	Zwiększenie liczby dostępnych dla przedsiębiorców usług publicznych on-line	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.3.	Wdrożenie procedury (we współpracy z odpowiednimi instytucjami i podmiotami również spoza Urzędu Miejskiego w Będzinie) służącej maksymalnemu skróceniu okresu lokacji inwestycji gospodarczych na terenie miasta	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.4.	Poprawa dostępu do informacji gospodarczej skierowanej do istniejących firm oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel operacyjny 2.3. Budowa sieci współpracy na rzecz kompleksowego wsparcia przedsiębiorców i inwestorów												
2.3.1.	<i>Utworzenie Konwentu Gospodarczego Miasta Będzina skupiającego przedstawicieli władz lokalnych, zakładów odpowiadających za rozwój infrastruktury technicznej i sektora biznesu - platformy wymiany informacji w zakresie barier w prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie Miasta, koniecznych przedsięwzięć oraz możliwości współpracy pomiędzy sektorem biznesu a administracją *</i>	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	ŁUDZIE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE
3.	CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE ROZWOJU STREFY LOKALNEGO HANDLU I USŁUG											
	Cel operacyjny 3.1. Będzin „wzgórzem handlu” - wzmocnienie funkcji handlowo-usługowych Miasta											
3.1.1.	<i>Poprawa dostępności komunikacyjnej targowiska miejskiego przy ul. Świerczewskiego *</i>	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	0
	Cel operacyjny 3.2. Wspieranie samozatrudnienia mieszkańców w branżach strategicznych dla rozwoju Miasta.											
3.2.1.	<i>Kompleksowa Strategia Ożywienia Gospodarczego Centralnego Obszaru Miasta *</i>	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DOMENA 3: BĘDZIN CENTRUM KULTURALNO-HISTORYCZNYM ZAGŁĘBIA												
1.	CEL STRATEGICZNY: HISTORIA I JEJ PRZEDSTAWIANIE											
	Cel operacyjny 1.1. Dbanie o historyczne walory turystyczne Miasta - odnawianie (rewitalizacja) zabytków miejskich											
1.1.1.	Przygotowanie inwentaryzacji historycznych zabytków Miasta w podziale na „zabytki średniowieczne i późniejsze”, „żydowskie”, „industrialne”. Dokonanie wyboru - wskazanie na zabytki wokół, których należy budować podstawowe produkty turystyczne, w tym szlaki tematyczne czy questy (zasada i wskazanie np. po trzy zabytki w ramach danej kategorii)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
1.1.2.	Odnowa / renowacja cmentarza żydowskiego w obrębie Wzgórza Zamkowego w Będzinie	+	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+	0	0	+
1.1.3.	Odnowa i wprowadzenie nowych funkcji do budynku dworca Będzin kolei Warszawsko-Wiedeńskiej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Cel operacyjny 1.2. Konstruowanie produktów turystycznych w oparciu o walory historyczne Miasta w duchu nowoczesnego nurtu prezentacji historii – narracji historycznej											
1.2.1.	<i>Wytyczenie będzińskiego szlaku kulturowego, obejmującego swym zasięgiem obiekty / przestrzenie miejskie tzw. Historycznego Będzina *</i>	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
1.2.2.	Opracowanie i wydanie mapy Będzina prezentującej najważniejsze historyczne miejsca oraz te najciekawsze (współczesne) w Mieście w kontekście czterech wytyczonych szlaków miejskich	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
1.2.3.	Opracowanie questów miejskich, których akcja rozgrywa się w oparciu o następujące atrakcje: „Stary Będzin”, „Będzin żydowskich tradycji”, „Będzin industrialny”. W ramach zadania należy przygotować / opisać: koncepcję każdego questu, instrukcje dla graczy, projekty ewentualnych oznaczeń terenowych, ulotkę promocyjno-instruktorzową (wersja papierowa) oraz zamieścić taką samą w obszarze strony www Miasta Będzina	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
1.2.4.	<i>Las Grodziecki – zagospodarowanie obszaru leśnego – przygotowanie i przeprowadzenie konkursu na koncepcję zagospodarowania przestrzeni dla rekreacji rodzinnej *</i>	+	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	+	0	0	0

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	ŁUDZIE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE
Cel operacyjny 1.3. Rozwój infrastruktury towarzyszącej (wzmacniającej produkty turystyczno-historyczne Miasta Będzina)												
1.3.1.	Przygotowanie programu zabezpieczenia miejsc parkingowych przy wybranych obiektach historycznych Miasta wraz z zapewnieniem funkcjonalnej tzw. małej architektury - ławki, kosze na śmieci, miejsca ekspozycji zieleni / kwiatów (klomby), nawierzchnie spacerowe, etc.	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+
1.3.2.	Rozszerzenie istniejącego systemu identyfikacji wizualnej Miasta Będzina o elementy jednolitej identyfikacji wizualnej Miasta - wykorzystanie słupów przy Dworcu PKP jako nośników informacji o zabytkach, tablice / oznaczenia prezentujące obiekty na szlakach, inne miejsca ciekawe, informacje o Mieście, drogowaskazy	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+
2. CEL STRATEGICZNY: KULTURA I JEJ PRZEDSTAWIANIE												
Cel operacyjny 2.1. Edukacja kulturalna - podejmowanie działań zachęcających mieszkańców do włączania się w życie kulturalne miasta / pogłębianie świadomości kulturalnej mieszkańców Będzina												
2.1.1.	Opracowanie Kalendarza Imprez Będzińskich - spójnego, obejmującego swym zasięgiem zarówno imprezy organizowane przez Urząd Miejski w Będzinie i jednostki mu podległe jak i organizacje pozarządowe, podmioty prywatne, etc.	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
2.1.2.	Opracowanie cyklu (wpisanego do Kalendarza Imprez Będzińskich) wydarzeń kulturalnych realizowanych w duchu „street art’u” czyli „wyjścia kultury na ulicę”. Kolejno upowszechnienie informacji poprzez www (koordynacja z zadaniem); opracowanie, uruchomienie i zarządzanie internetową przestrzenią informacyjną) oraz plakaty informacyjne rozwieszane w punktach handlowych w dzielnicach miasta	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
2.1.3.	<i>Kultura w każdej dzielnicy – opracowanie zestawu działań / wydarzeń kulturalnych, które realizowane byłyby w każdej dzielnicy Będzina (jedno wydarzenie na rok w dzielnicy) o wymiarze lokalnym, dzielnicowym (konkursy np. najpiękniejszy balkon, festiwale, i inne) - wpisanie tego cyklu wydarzeń do Kalendarza Imprez Będzińskich *</i>	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
2.1.4.	Konkurs szkolny (poziom szkoły podstawowe i szkoły gimnazjalne) o nagrodę Prezydenta Miasta Będzina - „Gdzie mieszkam” - konkurs z wiedzy o Mieście Będzinie	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
2.1.5.	Opracowanie kampanii promocyjnej (wizerunkowej) oraz zrealizowanie jej - w postaci kampanii billboardowej pod hasłem „Będzin wczoraj, Będzin dziś, Będzin jutro” (prezentacja zdjęć Będzina od najstarszych po dzisiejsze wraz z prezentacją zdjęć / wizualizacji - na przyszłość)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 2.2. Wyznaczanie, aranżowanie, kreowanie przestrzeni publicznych, gdzie mogą być realizowane wydarzenia kulturalne o różnej skali												
2.2.1.	Wyznaczenie terenu w obszarze nabrzeży rzeki Przemszy i dostosowanie do możliwości organizacji imprez pod kątem wykorzystania rzeki Przemszy dla działań kulturalno-rekreacyjnych realizowanych w Będzinie	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+	0	0	0
3. CEL STRATEGICZNY: ZINTEGROWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ TWORZENIA CENTRUM KULTURALNO-HISTORYCZNEGO ZAGŁĘBIA												

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludzie	Różnorodność Biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia Ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby Naturalne	Zabytki i dobra Materialne
Cel operacyjny 3.1. Wspólne kreowanie dobrego klimatu dla współpracy przy realizacji przedsięwzięć kulturalnych pomiędzy partnerami publicznymi, pozarządowymi i prywatnymi (współpraca / współdziałanie środowisk na rzecz rozwoju kulturalnego w Będzinie)												
3.1.1.	Powołanie Będzińskiego Forum Kultury (w formie cyklicznych spotkań) - skupiającego przedstawicieli trzech sektorów, zajmujących się kulturą, wymianą informacji, kreowaniem wspólnych pomysłów, promocją „myślenia skonsolidowanego” (wszechstronne wykorzystanie obiektów / przestrzeni publicznych), współdziałaniem, współodpowiedzialnością	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 3.2. Zarządzanie kulturą w Mieście												
3.2.1.	Koordinacja treści / informacji zamieszczanych o Będzinie na www Miasta, Facebooku, banerach reklamowych Miasta (działających w przestrzeni Internetu), newsletterach, publikatorach offline (plakaty, ulotki, etc.)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
3.2.2.	Realizacja cyklicznych badań marketingowych ukierunkowanych na ocenę oferty kulturalnej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 3.3. Promocja i skuteczna informacja o ofercie historycznej i kulturalnej Będzina skierowana do odwiedzających Miasto oraz do jego mieszkańców												
3.3.1.	Opracowanie, uruchomienie i zarządzanie podstroną internetową (na portalu miejskim www.bedzin.pl) prezentującą walory historyczne miasta, produkty turystyczne oraz informacje na temat wydarzeń turystycznych, kulturalnych i rekreacyjnych organizowanych na terenie Miasta przez różne podmioty, do rozważenia: opracowanie analogicznej podstrony w innych wersjach językowych (np. angielskiej, niemieckiej, rosyjskiej)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
4. CEL STRATEGICZNY: REWITALIZACJA ŚRÓDMIEŚCIA												
Cel operacyjny 4.1. Rewitalizacja przestrzenna dzielnicy Śródmieście												
4.1.1.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej – placów i ciągów komunikacyjnych w Śródmieściu (Pl. 3 Maja i Pl. Lustigera) *	+	0	-	0	0	+	0	+	+	+	+
4.1.2.	Program określający wytyczne dla zachowania ładu i harmonii przestrzeni miejskiej Śródmieście	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0
Cel operacyjny 4.2. Rewitalizacja społeczna dzielnicy Śródmieście												
4.2.1.	Program interwencji celowej dla bezrobotnych mieszkańców dzielnicy Śródmieście (realizacja we współpracy z PUP)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.2.	Opracowanie miejscowego prawa lokalowego pozwalającego / nakazującego odpracowywanie na rzecz miasta zaległości czynszowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel operacyjny 4.3. Rewitalizacja gospodarcza dzielnicy Śródmieście												
4.3.1.	Wytyczenie i przygotowanie pod inwestycje terenów w obszarze dzielnicy Śródmieście	+	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
4.3.2.	Opracowanie i wdrożenie systemu ulg dla podmiotów gospodarczych działających w obrębie dzielnicy Śródmieście	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Objaśnienia: * - zadania flagowe

Źródło: opracowanie własne

W tabeli 22 oceniono charakter proponowanych zadań Strategii. Ocenie nie poddano wszystkich zadań umieszczonych w dokumencie, skupiono się na przedsięwzięciach, które w sposób realny mogą ingerować w środowisko naturalne. Miękki charakter pozostałych zadań powoduje, iż nie będą one ingerować w środowisko znaczący sposób, a wręcz nie będą wcale oddziaływać.

Tabela 22. Ocena charakteru zadań proponowanych w „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ
DOMENA 1: DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BĘDZINA W BEZPIECZNYM I ZADBANYM MIEŚCIE		
1. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA W BĘDZINIE - WYŻSZY STANDARD ŻYCIA W MIEŚCIE I ROZWÓJ FUNKCJI MIEJSKICH		
Cel operacyjny 1.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej		
1.1.4.	Budowa systemu tras rowerowych jako alternatywy dla indywidualnej komunikacji samochodowej (budowa sieci rowerowej łączącej osiedla w ramach Miasta, a także wpisującej Będzin w subregionalną sieć połączeń rowerowych)	<ul style="list-style-type: none"> – niekorzystny pośredni, krótkoterminowy wpływ na etapie realizacji zadania na bioróżnorodność, zwierzęta, rośliny, powierzchnię ziemi i krajobraz spowodowany pracami budowlanymi; – pozytywny krótkotrwały i bezpośredni wpływ na ludzi, bioróżnorodność i powierzchnię ziemi na etapie eksploatacji; – pośredni długotrwały korzystny wpływ na klimat, powietrze i zasoby naturalne spowodowany mniejszym wykorzystaniem surowców i mniejszą emisją spalin do atmosfery;
1.1.8.	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego poprzez budowę dworca PKM w Będzinie	<ul style="list-style-type: none"> – bezpośrednie oddziaływanie można będzie zaobserwować na ludzi, bioróżnorodność, ludzi i krajobraz , na etapie realizacji będzie to oddziaływanie negatywne krótkoterminowe, natomiast na etapie eksploatacji będzie to stałe korzystne oddziaływanie;
Cel operacyjny 1.2. Polityka mieszkaniowa w Mieście		

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ
1.2.2.	Stworzenie możliwości dla rozwoju budownictwa jednorodzinne i komunalnego *	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie nowych terenów zabudowę jednorodzinna i komunalna może spowodować zmniejszenie bioróżnorodności na terenie miasta oraz przekształcenie powierzchni ziemi, będzie to bezpośrednie negatywne oddziaływanie; - rozwój zabudowy jednorodzinnej wypłynie korzystnie na ludzi poprzez zwiększenie zaplecza mieszkaniowego; - pośrednio ale długoterminowo realizacja zadania wpłynie korzystnie na klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne;
1.2.3.	Opracowanie planu rewitalizacji substancji mieszkaniowej będącej w zasobach Miasta.	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie planu rewitalizacji wywrze pozytywny pośredni wpływ na ludzi, powietrze, klimat oraz zasoby naturalne;
Cel operacyjny 1.3. Zwiększanie bezpieczeństwa publicznego i ekologicznego Miasta		
1.3.3.	Modernizacja oświetlenia miejskiego oraz instalacja dodatkowych punktów świetlnych w najbardziej newralgicznych ze względu bezpieczeństwa miejscach	<ul style="list-style-type: none"> - postawienie dodatkowych punktów świetlnych spowoduje negatywny wpływ na zwierzęta, powietrze i klimat poprzez tzw. zanieczyszczanie światłem; będzie to oddziaływanie bezpośrednie i stałe; - pośrednio negatywnie będzie też oddziaływać na zasoby naturalne i klimat, poprzez zwiększenie zapotrzebowania na energię; - pozytywne, bezpośrednie oddziaływanie można zaobserwować w stosunku do ludzi – zwiększenie komfortu poruszanie się po zmroku na terenie miasta;
1.3.6.	Stworzenie miejskiego systemu wsparcia gospodarstw domowych rezygnujących z ogrzewania potęgującego niską emisję	<ul style="list-style-type: none"> - wiąże się to ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłów do atmosfery, spowoduje to poprawę jakości powietrza, wpłynie pozytywnie na klimat i zasoby naturalne (zmniejszenie zużycia zasobów do ogrzewania domów) - będą to oddziaływania pośrednie, długoterminowe; - poprawa jakości powietrza poprawi komfort życia mieszkańców gminy - pośredni pozytywny wpływ na ludzi;
1.3.7.	Opracowanie programu walki z niską emisją - poprzez stopniowe podłączanie gminnych zasobów mieszkaniowych do instalacji ciepłowniczej	<ul style="list-style-type: none"> - wiąże się to ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń i pyłów do atmosfery, spowoduje to poprawę jakości powietrza, wpłynie pozytywnie na klimat i zasoby naturalne (zmniejszenie zużycia zasobów do ogrzewania domów) – będą to oddziaływania pośrednie, długoterminowe; - poprawa jakości powietrza poprawi komfort życia mieszkańców gminy - pośrednie, stałe pozytywne oddziaływanie na ludzi;
1.3.8.	Opracowanie programu budowy świadomości ekologicznej mieszkańców Będzina - zasada: coroczny temat przewodni plus działania mu towarzyszące (informacja o temacie w osobnej zakładce strony www Urzędu Miejskiego w Będzinie, minimum jedna impreza miejska o tematyce zgodnej z tematem na dany rok, akcja informacyjna przeprowadzona w szkołach będzinских zakończona konkursem dla uczniów)	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców wywrze pośredni pozytywny wpływ na wszystkie komponenty środowiska, będzie to oddziaływanie długoterminowe i stałe;

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ
1.3.9.	Ostona i ochrona obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi - budowa lokalnych programów przeciwpowodziowych	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku gdy programy przeciwpowodziowe będą zakładały prace budowlane w pobliżu rzeki spodziewać się można będzie negatywnego oddziaływani bezpośredniego na bioróżnorodność, powierzchnię ziemi oraz krajobraz;
1.3.10.	Przygotowanie i utrzymywanie porządku w korycie Przemszy celem wykorzystania jej do celów rekreacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - przystosowanie koryta Przemszy do celów rekreacyjnych może spowodować zubożenie liczby gatunków bytujących tam zwierząt i roślin, co w ogólnym rozrachunku wpłynie niekorzystnie na bioróżnorodność; - realizacja zadania będzie miała pozytywny i bezpośredni wpływ na ludzi poprzez zwiększenie atrakcyjności terenu oraz dostosowanie go do celów rekreacyjnych;
1.3.11.	Utworzenie obszaru chronionego nad tzw. Potokiem Brzozowickim w sąsiedztwie osiedla Namiarkowa wraz z zagospodarowaniem jego otoczenia i utworzeniem ścieżki edukacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie kolejnego obszaru chronionego krajobrazu na terenie gminy wywrze pośredni pozytywny wpływ na wszystkie komponenty środowiska, będzie to oddziaływanie długoterminowe i stałe;
1.3.12.	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	<ul style="list-style-type: none"> - likwidacja dzikich wysypisk śmieci spowoduje podniesienie walorów krajobrazowych miasta oraz wpłynie w pośredni pozytywny sposób na pozostałe komponenty środowiska, będzie to oddziaływanie długoterminowe i stałe;
1.3.13.	Uporządkowania i rozbudowa infrastruktury dla gospodarki wodno-ściekowej w Mieście etap II	<ul style="list-style-type: none"> - w fazie realizacji zadania może wywierać negatywny wpływ na powierzchnię ziemi oraz rośliny związane jest to z prowadzeniem prac budowlanych, będzie to oddziaływanie bezpośrednie jednak krótkoterminowe; - warto podkreślić, że realizacja zadania będzie miała przede wszystkim bardzo korzystny, bezpośredni i długoterminowy wpływ na wody; - wpływać też będzie pośrednio w sposób pozytywny na ludzi i bioróżnorodność, poprzez poprawę jakości środowiska;
1.3.14.	Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania wód opadowych na terenie Miasta	<ul style="list-style-type: none"> - w fazie realizacji zadania może wywierać negatywny wpływ na powierzchnię ziemi oraz rośliny związane jest to z prowadzeniem prac budowlanych, będzie to oddziaływanie bezpośrednie jednak krótkoterminowe; - warto podkreślić, że realizacja zadania będzie miała przede wszystkim bardzo korzystny, bezpośredni i długoterminowy wpływ na wody; - wpływać też będzie pośrednio w sposób pozytywny na ludzi i bioróżnorodność, poprzez poprawę jakości środowiska;

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ
1.3.15.	<i>Rewitalizacja terenów zielonych / parków w Mieście *</i>	<ul style="list-style-type: none"> – podczas prowadzenia prac rewitalizacyjnych prawdopodobne jest negatywne oddziaływanie bezpośrednie na bioróżnorodność, faunę i florę gminy oraz powierzchnię ziemi; – w perspektywie długoterminowej zaobserwować będzie można pozytywny wpływ na wyżej wymienione komponenty środowiska; – zrewitalizowane parki i tereny zielone miasta podniosą wartość krajobrazu miasta - będzie to bezpośrednie i długoterminowe korzystne oddziaływanie;
1.3.16.	Opracowanie programów bezpieczeństwa i ograniczania uciążliwości dla środowiska	– programy bezpieczeństwa i ograniczania uciążliwości dla środowiska będą pośrednio i pozytywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze;
Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury czasu wolnego		
1.4.1.	Amfiteatr - analiza możliwości budowy amfiteatru miejskiego lub opracowanie alternatywnej propozycji miejsca / przestrzeni publicznej dla organizacji imprez masowych (dla mieszkańców miasta, przyjezdnych, itp.)	– na etapie realizacji możliwe krótkotrwałe negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi oraz powietrze (zwiększona emisja spalin);
1.4.2.	Wytyczenie ścieżki rowerowej w kierunku Góry Św. Doroty	<ul style="list-style-type: none"> – wytyczenie ścieżki rowerowej spowoduje w sposób pośredni zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, a co za tym idzie wpłynie pozytywnie na klimat i zużycie zasobów naturalnych; – pośrednio pozytywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców stwarzając dodatkową możliwość czynnego wypoczynku;
1.4.3.	Budowa nowych placów zabaw i stref aktywności rodzinnej w każdej dzielnicy	– na etapie realizacji możliwe krótkotrwałe negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi;
1.4.4.	Budowa lodowiska (rozważenie lokalizacji przy ul. Sportowej – możliwość utworzenia kompleksu sportowego w tym rejonie)	– na etapie realizacji możliwe krótkotrwałe negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi oraz powietrze (zwiększona emisja spalin i hałasu);
1.4.5.	<i>Budowa hali widowiskowo-sportowej na terenach byłego basenu przy ulicy Sportowej *</i>	– na etapie realizacji możliwe krótkotrwałe negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi oraz powietrze (zwiększona emisja spalin i hałasu);
DOMENA 2: BĘDZIN PRZYJAZNĄ PRZESTRZENIĄ DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ GOSPODARCZYCH		
1. CEL STRATEGICZNY: STWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH LOKOWANIU NOWYCH INWESTYCJI GOSPODARCZYCH W BĘDZINIE		
Cel operacyjny 1.1. Uregulowanie kwestii formalno-prawnych związanych z ofertą terenów inwestycyjnych Miasta		
1.1.2.	Opracowanie brakujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu Miasta	– miejscowe plany zagospodarowania będą pośrednio i pozytywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze we właściwy sposób określając funkcje i proporcje zagospodarowania terenu;

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ
1.1.3.	Opracowanie studium specjalizacji gospodarczej dla Miasta Będzina w układzie Aglomeracji Górnośląskiej (wybór specjalizacji i funkcji Miasta w układzie aglomeracji)	<ul style="list-style-type: none"> – opracowania strategiczne pozwolą na dokładną diagnozę stanu środowiska miasta, pozwoli to na określenie kierunków działań mających na celu poprawę stanu środowiska w zgodzie z rozwojem gospodarczym i społecznym, będzie to skutkowało pozytywnymi pośrednimi oddziaływaniami na poszczególne komponenty środowiska;
Cel operacyjny 1.3. Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej prowadzącej do terenów przeznaczonych pod inwestycje		
1.3.2.	Modernizacja dróg w dzielnicy Warpie	<ul style="list-style-type: none"> – modernizacja dróg na etapie realizacji - budowy będzie negatywnie oddziaływać bezpośrednio i krótkotrwale na powierzchnię ziemi oraz roślin, jest to związane z przekształceniami terenu; a także na jakość powietrza i klimat akustyczny; – w końcowym rozrachunku, w perspektywie długookresowej zaobserwować można będzie pozytywne oddziaływanie na ludzi oraz powietrze, spowodowane zmniejszoną emisją zanieczyszczeń do atmosfery oraz poprawą klimatu akustycznego;
3. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE ROZWOJU STREFY LOKALNEGO HANDLU I USŁUG		
Cel operacyjny 3.1. Będzin „wzgórzem handlu” - wzmocnienie funkcji handlowo-usługowych Miasta		
3.1.1.	<i>Poprawa dostępności komunikacyjnej targowiska miejskiego przy ul. Świerczewskiego *</i>	<ul style="list-style-type: none"> – udrożnienie ruchu w pobliżu targowiska miejskiego może spowodować pośrednie pozytywne oddziaływanie na powietrze, klimat i zasoby, związane jest to z ograniczeniem emisji spalin do powietrza i zmniejszeniem zużycia zasobów naturalnych poprzez poprawę płynności ruchu i zmniejszenie zatłoczenia na ulicach;
DOMENA 3: BĘDZIN CENTRUM KULTURALNO-HISTORYCZNYM ZAGŁĘBIA		
1. CEL STRATEGICZNY: HISTORIA I JEJ PRZEDSTAWIANIE		
Cel operacyjny 1.1. Dbanie o historyczne walory turystyczne Miasta - odnawianie (rewitalizacja) zabytków miejskich		
1.1.2.	Odnowa / renowacja cmentarza żydowskiego w obrębie Wzgórza Zamkowego w Będzinie	<ul style="list-style-type: none"> – można spodziewać się negatywnych bezpośrednich oddziaływań na zwierzęta, rośliny czy powierzchnię ziemi, będzie to jednak uzależnione od prac jakie zostaną przeprowadzone na cmentarzu (np. wycinka drzew); – pozytywne bezpośrednie oddziaływanie można prognozować w odniesieniu do zabytków oraz krajobrazu miasta;
Cel operacyjny 1.2. Konstruowanie produktów turystycznych w oparciu o walory historyczne Miasta w duchu nowoczesnego nurtu prezentacji historii – narracji historycznej		

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ
1.2.4.	<i>Las Grodziecki – zagospodarowanie obszaru leśnego – przygotowanie i przeprowadzenie konkursu na koncepcję zagospodarowania przestrzeni dla rekreacji rodzinnej *</i>	<ul style="list-style-type: none"> – na etapie realizacji przedsięwzięcia można spodziewać się bezpośrednich negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, będą to jednak tylko okresowe, krótkoterminowe oddziaływania; – w perspektywie długoterminowej spodziewać się można pozytywnych oddziaływań bezpośrednich na ludzi (poprawa stanu zdrowotnego, wzrost świadomości ekologicznej), powierzchnię ziemi i krajobraz; – w dłuższej perspektywie udostępnienie lasu na cele rekreacji będzie prowadziło do większej penetracji dotychczas niedostępnych obszarów leśnych, a tym samym do zwiększenia presji ze strony człowieka i ubożenia bioróżnorodności
Cel operacyjny 2.2. Wyznaczanie, aranżowanie, kreowanie przestrzeni publicznych, gdzie mogą być realizowane wydarzenia kulturalne o różnej skali		
2.2.1.	Wyznaczenie terenu w obszarze nabrzeży rzeki Przemszy i dostosowanie do możliwości organizacji imprez pod kątem wykorzystania rzeki Przemszy dla działań kulturalno-rekreacyjnych realizowanych w Będzinie	<ul style="list-style-type: none"> – możliwe negatywne bezpośrednie, krótkoterminowe oddziaływanie na etapie realizacji zadania na bioróżnorodność w tym faunę i florę oraz na wodę i powierzchnię ziemi; – pozytywnie i bezpośrednio oddziaływać będzie to zadanie na krajobraz miasta (podniesienie walorów estetycznych) oraz na ludzi; będzie to oddziaływanie długoterminowe
4. CEL STRATEGICZNY: REWITALIZACJA ŚRÓDMIEŚCIA		
Cel operacyjny 4.1. Rewitalizacja przestrzenna dzielnicy Śródmieście		
4.1.1.	<i>Rewitalizacja przestrzeni publicznej – placów i ciągów komunikacyjnych w Śródmieściu (Pl. 3 Maja i Pl. Lustigera) *</i>	<ul style="list-style-type: none"> – bezpośredni korzystny wpływ na ludzi, krajobraz gminy - podniesienie walorów estetycznych Śródmieścia; – pośrednie pozytywne oddziaływanie na jakość powietrza, klimat, zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne spowodowane poprawą jakości powietrza i mniejszą emisją do atmosfery; – możliwe negatywne oddziaływanie na zwierzęta (ptaki i nietoperze) przy termomodernizacji budynków;

Objaśnienia: * - zadania flagowe

Źródło: opracowanie własne

6.1. ODDZIAŁYWANIE ZADAŃ STRATEGII NA OBSZARY NATURA 2000³²

W granicach administracyjnych gminy Będzin nie występuje żaden obszar Natura 2000. Najbliższym obszarem sieci Natura 2000 zlokalizowanym w pobliżu miasta Będzin jest specjalny obszar ochrony siedlisk Lipienniki w Dąbrowie Górniczej (PLH240037). Zlokalizowany w odległości około 2 kilometrów od granic miasta.

Opisywana ostoja stanowi unikatowy układ na terenie zurbanizowanym i uprzemysłowionym. Pomimo stałego oddziaływania wielu niekorzystnych czynników, rzadkie zbiorowiska torfowisk przejściowych i niskich na podłożu alkalicznym trwają w tym krajobrazie od ponad 40 lat (mniejsza z enklaw). Dodatkowo, na obszarze poeksploatacyjnym ("Kuźnica Warężyńska"), pozostawionym bez rekultywacji wykształciły się interesujące zbiorowiska o charakterze młak z *Equisetum variegatum* jako gatunkiem pionierskim na tego typu obszarach. Są to siedliska wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych, jak również zagrożonych regionalnie. Wartość przyrodnicza tego obszaru wiąże się także z bogatą brioflorą, z liczną grupą gatunków objętych ochroną prawną, w tym reliktowych. Populacje lipiennika Loesela z Dąbrowy Górniczej są jednymi z najliczniejszych (łącznie 1125 pędów w tym 40 na torfowisku w Antoniowie i 1085 na wyrobisku "Kuźnica Warężyńska" - dane z 2008 roku) w południowej Polsce. Analizowane populacje leżą w pobliżu południowej granicy zwartego zasięgu lipiennika loesela w Europie.

Największym zagrożeniem dla tego obszaru jest zmiana stosunków hydrologicznych. Na północ od większego z fragmentów ostoi funkcjonuje kopalnia piasku, która przyczynia się okresowo do zmiany stosunków hydrologicznych, zwłaszcza w północnej części obszaru, jak również wpływa na zanieczyszczenie wód. Bliskie sąsiedztwo zabudowy oraz prowadzona gospodarka na tym terenie rozszerzająca zabudowę powodują, że zmiany te są już w niektórych fragmentach obszaru widoczne. Wraz z nimi postępuje proces sukcesji roślinności szuwarowej, łąkowej i leśnej na tym terenie. Konieczna jest więc ochrona czynna. Bliskie sąsiedztwo zabudowań (nawet kilkadziesiąt metrów) skutkuje niszczeniem roślinności torfowiskowej i zaśmiecaniem terenu szczególnie w okresie jesiennych grzybobrań. W pobliżu obu części ostoi przebiegają szklaki komunikacyjne kolejowe i kołowe, które wraz z dużymi zakładami przemysłowymi zlokalizowanymi w tej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza, a tym samym wód. Jakkolwiek oddziaływania te są widoczne, to stopień ich wpływu jest jednak na tyle mały, że unikatowe układy roślinności na tym obszarze trwają tu od dziesięcioleci (obszar między Antoniowem i Piłą Ujejską) lub tworzą się nowe układy, które powstały na terenach związanych z działalnością eksploatacyjną i istnieje szansa poszerzenia arealu gatunków roślin bardzo rzadkich i będących w regresji (teren wyrobiska "Kuźnica Warężyńska").

Ze względu na odległość granic gminy od opisanego wyżej obszaru Natura 2000 realizacja zadań zapisanych w „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 nie będzie miała znaczącego wpływu na integralność oraz przedmiot ochrony obszaru.

6.2. ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE I WTÓRNE

Oddziaływania skumulowane będą związane z jednoczesną realizacją w kilku zadaniach w tym samym czasie, na sąsiadujących terenach (akumulacja wpływów w czasie i przestrzeni). Związane będą z okresowym zwiększeniem hałasu i zanieczyszczenia powietrza związanego z etapem prac budowlanych. Należy jednak podkreślić, że natężenie i zakres przewidywanych oddziaływań skumulowanych będą niewielkie. Będą to oddziaływania krótkoterminowe, ograniczone do czasu trwania prac budowlanych.

Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie, w tym samym czasie.

³² Natura 2000, Standardowy formularz danych - Lipienniki W Dąbrowie Górniczej (PLH240037)

Oddziaływania wtórne zachodzących najczęściej w sytuacji wzrostu jednej emisji, powstającej w związku z ograniczeniem innej. Określenie wtórnych oddziaływań w makroskalowych prognozach, sporządzanych na potrzeby dokumentów strategicznych, biorąc pod uwagę ich zasięg oraz stopień ogólności, jest albo w ogóle niemożliwe, albo obarczone zbyt dużą niepewnością, jak również niecelowe na tak wczesnym etapie planowania.

Zadaniem prognoz, wykonywanych na najwcześniejszym etapie planowania i podejmowania decyzji, jest przede wszystkim zidentyfikowanie możliwości wystąpienia oddziaływań na środowisko oraz określenie ich przybliżonej siły i kierunku, po to by umożliwić skorygowanie celów i założeń rozpatrywanego dokumentu, aby jego potencjalne oddziaływania negatywne (zwłaszcza te najsilniejsze) mogły ulec zmniejszeniu, a oddziaływania pozytywne (zwłaszcza te najsłabsze) zwiększeniu.

7. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego „Strategią Rozwoju Miasta Będzina” i stosunkowo dużą odległością gminy od granic państw ościennych skutki realizacji założeń Strategii nie będą miały znaczenia transgranicznego.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 została sporządzona w układzie jednowariantowym. Dokument nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia cechują się wysokim stopniem ogólności. W związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Dla tego rodzaju opracowań stosowanie kryteriów wariantowości, wykorzystywanych w analogicznych ocenach oddziaływania sporządzanych dla sparametryzowanych przedsięwzięć jest znacznie utrudnione.

Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania dokumentu i obejmowały m. in. opracowanie diagnozy stanu środowiska oraz sukcesywne konsultacje w ramach zespołu projektowego z przedstawicielami samorządu terytorialnego, administracji publicznej, przedsiębiorców, środowisk edukacyjnych oraz organizacji pozarządowych. Efektem tych prac było wypracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

Należy również podkreślić, że większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Zdefiniowane w Strategii działania, będące narzędziem służącym do spełnienia celów dokumentu nie mają charakteru tzw. twardych założeń, a wskazują raczej kierunek aktywności, pozwalający na elastyczny dobór formy ich realizacji.

Wobec powyższego przyjęto, że dalszy rozwój miasta może przebiegać w dwóch scenariuszach tj. realizacji oraz odstąpienia od realizacji Strategii. Wariant polegający na zaniechaniu realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” tzw. wariant 0, opisano w rozdziale 4 niniejszej Prognozy. Wariant 0 nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować negatywne konsekwencje środowiskowe.

W trakcie sporządzania niniejszej Prognozy dla Strategii Rozwoju nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jedynym problemem okazał się ogólny charakter zadań proponowanych w Strategii, utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia.

9. PRZEWIDYWANE ŚRODKI MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, REDUKCJĘ I KOMPENSACJĘ ZNACZĄCYCH NIEKORZYSTNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII

W celu eliminacji niekorzystnych oddziaływań na środowisko stosuje się dwa rodzaje działań:

- działania łagodzące - środki zmierzające do zmniejszenia lub ostatecznie eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego;
- działania kompensujące - działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 tj. z późn. zm.) kompensacja przyrodnicza powinna być realizowana w sytuacji, gdy ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa. W odniesieniu do zidentyfikowanych oddziaływań na obecnym etapie planowania sytuacja taka nie ma miejsca. W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

Negatywny wpływ na środowisko zadań i działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii nie będzie miała istotnego znaczenia i w przypadku większości założeń będzie ograniczała się do etapu realizacji poszczególnych przedsięwzięć (etapu budowy i modernizacji). Wszystkie planowane inwestycje będą realizowane na obszarach znacznie przekształconych przez działalność człowieka. Nie przewiduje się ingerencji w nowe, cenne przyrodniczo tereny oraz diametralnych przekształceń w użytkowaniu obszarów dysfunkcyjnych.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących opisanych poniżej w tabeli 23.

Tabela 23. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii

ELEMENT ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ŚRODKI ŁAGODZĄCE/ZALECENIA
LUDZIE	<ul style="list-style-type: none"> – oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac; – stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP; – ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu; – stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczające jednocześnie uciążliwości przez niewywoływane; – stosowanie roślinności izolacyjnej (obudowa biologiczna wzdłuż ciągów komunikacyjnych);

ELEMENT ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ŚRODKI ŁAGODZĄCE/ZALECENIA
ZWIERZĘTA	<ul style="list-style-type: none"> – wykonanie inwentaryzacji budynków pod kątem występowania ptaków oraz nietoperzy; – prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanych inwestycji; – w przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym odpowiednio wcześniejsze zabezpieczenie budynków przed zakładaniem w nich lęgówisk; – w trakcie prac modernizacyjnych zapewnienie nadzoru ze strony ornitologów i chiropterologów na wypadek odnalezienia miejsc gniazdowania ptaków oraz rozrodu nietoperzy; – po przeprowadzeniu prac remontowych, w przypadku braku możliwości zachowania istniejących schronień, wyposażenie budynków w schronienia alternatywne (skrzynki dla ptaków i nietoperzy), równoważące ubytek takich miejsc; – prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie;
ROŚLINY	<ul style="list-style-type: none"> – wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej obszarów dysfunkcyjnych pod kątem występowania cennych gatunków roślin, przede wszystkim drzewostanów o wysokich walorach przyrodniczych; – komponowanie istniejącej roślinności w rewitalizowaną przestrzeń obszarów dysfunkcyjnych, – wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem; – zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska; – prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych; – unikanie usuwania korzeni strukturalnych drzew w przypadku prowadzenia wykopów w sąsiedztwie bryły korzeniowej; – zabezpieczenie ran na drzewach powstałych w wyniku prowadzonych prac budowlanych odpowiednimi środkami grzybobójczymi; – zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego np. włókniwy i obudowy drewniane; – lokalizowanie zapleczy budów możliwie najdalej od stanowisk roślin o dużych walorach przyrodniczych;
WODA	<ul style="list-style-type: none"> – zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi); – kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; – zapewnienie dostępu pracownikom przedsiębiorstw budowlanych do przenośnych toalet oraz regularnie opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria; – zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych; – ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych (np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych); – stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody;

ELEMENT ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ŚRODKI ŁAGODZĄCE/ZALECENIA
POWIETRZE	<ul style="list-style-type: none"> – zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy, uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody, stosowanie osłon na rusztowania, urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczających pylenie oraz inne zanieczyszczenia, stosowanie gotowych mieszanek wytwarzanych w wytwórniach, aby ograniczyć do minimum operacje mieszania kruszywa ze spoiwem na miejscu budowy, wykorzystanie pojazdów zasilanych alternatywnymi źródłami napędu, propagowanie ruchu rowerowego, pieszego, poprzez budowę odpowiednich ciągów komunikacyjnych; – zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprawiających skład powietrza atmosferycznego (poprzez pochłanianie szkodliwych gazów – tlenki siarki, siarkowodor, dwutlenek węgla oraz produkcji tlenu); – budowanie pasów zieleni izolacyjnej, ograniczającej uciążliwości komunikacyjne; – stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie niskiej emisji (stosowanie kotłów zasilanych ekologicznymi paliwami, termomodernizacja budynków – ograniczająca zużycie paliw i energii);
POWIERZCHNIA ZIEMI	<ul style="list-style-type: none"> – zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z glebą); – kontrolowanie szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; – przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac – rozdeponowanie na powierzchni terenu; – przestrzegania prawidłowej gospodarki odpadami;
KRAJOBRAZ	<ul style="list-style-type: none"> – zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu; – wkomponowanie istniejących elementów krajobrazu o potencjalnie wysokich walorach przyrodniczych w rewitalizowaną przestrzeń; – traktowanie zieleni urządzonej jako priorytetowego elementu kształtującego prawidłowo zagospodarowaną przestrzeń miejską;
KLIMAT	<ul style="list-style-type: none"> – odpowiednie projektowanie zieleni na terenie osiedli, tak, aby pełniła funkcje ochrony przed wiatrem, wpływała na wymianę powietrza w mieście oraz przyczyniała się do zatrzymywania wilgoci; – stosowanie zabiegów mających na celu zmniejszenie zatorów komunikacyjnych w mieście (odpowiednio zsynchronizowana sygnalizacja świetlna, propagowanie ruchu pieszego, rowerowego oraz komunikacji publicznej) podczas prowadzonych prac remontowych;
ZABYTKI, DOBRA MATERIALNE	<ul style="list-style-type: none"> – planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym; – odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych na tle istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji; – prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków;

Źródło: opracowanie własne

10. MONITORING

Zgodnie z wymogami dyrektyw proponuje się prowadzenie monitoringu efektów realizacji założeń Strategii w zakresie opisanym poniżej.

Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Strategii Rozwoju Miasta Będzina, sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosły spodziewany efekt. W tym celu należy wykorzystać funkcjonujący na terenie miasta system monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzony przez różne instytucje.

W Będzinie monitoring jakości środowiska realizowany jest w ramach monitoringu regionalnego województwa śląskiego i prowadzony jest przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska w Katowicach.

Monitoring efektów realizacji założeń Strategii powinien obejmować wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska, a także wskaźniki społeczno-ekonomiczne.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- stan jakości powietrza atmosferycznego w mieście - wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery;
- jakość wód stojących, płynących i podziemnych, jakość wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej;
- uciążliwość hałasu, przede wszystkim komunikacyjnego.

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności.

Należałoby by także okresowo kontrolować stan techniczny nawierzchni dróg i chodników na terenie osiedli.

Ponadto należy monitorować proces wdrażania Strategii poprzez określenie jednostek odpowiedzialnych za wdrożenie poszczególnych zadań, częstotliwość monitorowania realizacji zadania, status i problemy związane z realizacją zadania.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze streszczenie odzwierciedla układ (rozdziały) prognozy oddziaływania na środowisko.

1. Charakterystyka dokumentu

Rozdział stanowi charakterystykę niniejszego dokumentu, w której przedstawiono podstawy prawne, cel i zakres Prognozy oraz metody zastosowane przy jej sporządzaniu.

Podstawę prawną sporządzenia Prognozy stanowi art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.)

Celem niniejszej Prognozy jest przeanalizowanie potencjalnego wpływu na środowisko skutków realizacji zamierzeń „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020.

Zakres dokumentu jest zgodny z art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach.

Prace nad opracowaniem Prognozy przebiegały wieloetapowo i obejmowały: ocenę aktualnego stanu środowiska regionu, ocenę potencjalnego wpływu na środowisko założeń realizowanych w ramach Strategii, opracowanie propozycji środków mających na celu eliminację lub minimalizację zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań na środowisko, ocenę systemu monitoringu skutków wdrażania dokumentu. Najistotniejszą częścią Prognozy stanowi identyfikacja oddziaływań na poszczególne elementy środowiska regionu, której w celu obiektywizacji dokonano w niezależnych grupach eksperckich. Wyniki prac grup porównano i ostatecznie uzgodniono wspólnie, a w celu ich zaprezentowania wykorzystano uproszczoną analizę macierzową (tabelę skutków środowiskowych).

2. Charakterystyka „Strategii Rozwoju Miasta Będzina”

W rozdziale scharakteryzowano oceniany projekt „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020, przedstawiając podstawy prawne jego opracowania, zawartość, główne cele oraz powiązanie z innymi strategicznymi dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego.

Oceniana Strategia została sporządzona na podstawie art. 4 ust 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2009 nr 84 poz. 712 z późn. zm.).

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 zawiera:

- główne przesłanki prowadzące do procesu aktualizacji Strategii wraz z założeniami wyjściowymi, przebiegiem prac i wykorzystanymi metodami;
- diagnozę sytuacji Miasta Będzina w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej wraz z głównymi trendami rozwojowymi dostrzegalnymi w otoczeniu Miasta;
- założenia strategiczne w postaci zapisu misji i domen (obszarów) rozwoju Miasta Będzina;
- plany działań dla domen w postaci siatki celów strategicznych i operacyjnych wraz z zadaniami oraz opisem zadań uznanych za flagowe;
- informację odnoszącą się do kwestii spójności wypracowanych założeń rozwoju Miasta Będzina w odniesieniu do dokumentów strategicznych z poziomu powiatu, regionu, kraju i Unii Europejskiej;
- system wdrażania i monitorowania Strategii wraz z zestawem służących temu wskaźników, procedur oraz określeniem podmiotów zaangażowanych w proces.

Punktem wyjścia dla określania strategicznych celów rozwoju w Strategii jest misja rozwoju Miasta Będzina, która zgodnie z wykorzystanym w procesie strategicznym modelem Ashridge złożona jest z czterech elementów.

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” opiera się na trzech obszarach strategicznych (domenach), cele i działania zaproponowane w ramach każdej z domen mają na celu doprowadzić do realizacji i wypełnienia wyżej przytoczonej misji Miasta Będzina. Do każdego celu operacyjnego zaproponowano działania prowadzące do uzyskania pożądanego stanu rozwoju. Wyszczególniono również zadania flagowe - kluczowe dla każdej z domen strategicznego rozwoju.

W Prognozie wskazano powiązanie oraz spójność Strategii z innymi dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego tj.:

- Globalna Agenda 21;
- Europa 2020;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030;
- Projekt Strategii Rozwoju Kraju 2020;
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności);
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie;
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016;
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2020;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020;
- Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006-2020;
- Strategia rozwoju turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004-2013;
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013;
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013;
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu będzińskiego na lata 2008-2020;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Będzin na lata 2009-2013;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Będzina;
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015.

3. Ocena istniejącego stanu środowiska miasta Będzina

Rozdział zawiera analizę stanu środowiska gminy Będzin, odnoszącą się do jego poszczególnych komponentów (ludzi, różnorodności biologicznej, fauny, flory, wód, powietrza, powierzchni ziemi, krajobrazu, klimatu, zasobów naturalnych, zabytków i dóbr materialnych), a także informację na temat gospodarki odpadami oraz gospodarki wodno-ściekowej. Podstawowymi źródłami informacji na temat środowiska regionu były: dane gromadzone w ramach państwowego monitoringu przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, dane gromadzone w ramach statystyki publicznej przez Główny Urząd Statystyczny, Raport o stanie Miasta Będzina - diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej przygotowany na potrzeby opracowania Strategii. Charakterystyka stanu środowiska przedstawiona w rozdziale 3 jest ściśle powiązana z rozdziałem 5, w którym przedstawiono istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Strategii.

4. Potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji Strategii

W rozdziale opisano skutki braku realizacji Strategii. Rozważanie takiego wariantu tzw. zero jest jednym z podstawowych wymogów opracowania Prognozy. Uznano jednocześnie, że przyjęcie takiego kierunku rozwoju jest czysto hipotetyczne. Określone w Strategii cele i kierunki działań opierają się na zasadzie zrównoważonego rozwoju, stąd też z założenia mają prośrodowiskowy wydźwięk i powinny sprzyjać zachowaniu równowagi w przyrodzie oraz racjonalnemu wykorzystaniu zasobów regionu. W Prognozie stwierdzono, że zaniechanie realizacji założeń Strategii doprowadziłoby do pogorszenia

warunków i jakości życia ludzi na terenie miast, zahamowania próśrodo-wiskowych (innowacyjnych) zmian w gospodarce, pogorszenia jakości środowiska miasta w wyniku intensyfikacji emisji zanieczyszczeń oraz nadmiernej eksploatacji zasobów.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska

Na podstawie informacji zgromadzonych w rozdziale 3 zidentyfikowano istniejące problemy ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia realizacji Strategii. Za najistotniejsze uznano m. in.:

- systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta (depopulacja miasta);
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców;
- niezadawalający stopień uporządkowania terenów wzdłuż Czarnej Przemszy;
- ponadprzeciętne zanieczyszczenie wód powierzchniowych;
- niezadawalający stan techniczny miejskiej sieci wodociągowej;
- zagrożenie powodziowe powodowane przez ciek wodny;
- ponadprzeciętne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego;
- narastający ruch samochodowy, intensyfikujący liniową emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz hałas;
- silnie przekształcona powierzchnia terenu;
- zagrożenie wystąpieniem potencjalnych szkód górniczych (m.in. osiadanie terenu, powstawanie nieciągłych deformacji powierzchni);
- występowanie w granicach miasta terenów zdegradowanych (zwałowisk skały płonnej oraz wyrobisk poeksploatacyjnych), wymagających rekultywacji;
- występowanie w granicach miasta zdegradowanych terenów przemysłowych, wymagających zagospodarowania bądź restrukturyzacji;
- niezadawalający stopień zainteresowania mieszkańców ofertą kulturalną instytucji funkcjonujących na obszarze miasta;
- wysoce zdekapitalizowana tkanka urbanistyczna w centrum miasta, będąca jedną z głównych przyczyn degradacji przestrzennej i funkcjonalnej obszaru Śródmieścia.

6. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko

Rozdział 6 Prognozy stanowi ocenę wpływu na środowisko przewidywanych znaczących oddziaływań skutków realizacji założeń Strategii, będąca trzonem dokumentu. Stopień szczegółowości przeprowadzonej oceny jest zdeterminowany makroskalowym charakterem Strategii i w związku z tym ogranicza się jedynie do opisowej (jakościowej) identyfikacji prawdopodobnych oddziaływań (kierunków zmian), jakie zachodzą w analogicznych sytuacjach, głównie o charakterze bezpośrednim (relatywnie łatwych do zdiagnozowania). Jednocześnie sporządzona ocena nie obejmuje wszystkich potencjalnych skutków środowiskowych realizacji Strategii, gdyż na tak precyzyjne analizy nie pozwala objętość niniejszego opracowania. Większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” wymagać będzie przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych. W związku z tym przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Dla części zadań ze względu na ich bardzo ogólny charakter nie można było jednoznacznie określić wpływu na środowisko.

7. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

W rozdziale stwierdzono, że w przypadku Strategii nie ma potrzeby przeprowadzania postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Dokument nie zakłada w sposób bezpośredni lub nawet pośredni realizacji jakichkolwiek inwestycji wpływających na stan środowiska krajów sąsiadujących z Polską. Spowodowane jest to zasięgiem przestrzennym obszaru objętego Strategią Rozwoju i stosunkowo dużą odległością gminy od granic państw ościennych.

8. Rozwiązania alternatywne

„Strategia Rozwoju Miasta Będzina” na lata 2012-2020 została sporządzona w układzie jednowariantowym. Dokument nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia cechują się wysokim stopniem ogólności. W związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Dla tego rodzaju opracowań stosowanie kryteriów wariantowości, wykorzystywanych w analogicznych ocenach oddziaływania sporządzanych dla sparametryzowanych przedsięwzięć jest znacznie utrudnione. Należy również podkreślić, że większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach „Strategii Rozwoju Miasta Będzina” ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

W trakcie sporządzania niniejszej Prognozy dla Strategii Rozwoju nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jedynym problemem okazał się ogólny charakter zadań proponowanych w Strategii, utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia.

9. Przewidywane środki mające na celu zapobieganie, redukcję i kompensację znaczących niekorzystnych oddziaływań na środowisko wynikające z realizacji

Rozdział 9 poświęcono analizie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie oraz kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, będących rezultatem realizacji założeń Strategii.

W analizie podkreślono, że zasadniczo każdy z celów i strategicznych kierunków działań Strategii wpisuje się w listę rozwiązań mających na celu zapobieganie zanieczyszczeniu oraz ochronę środowiska regionu, co wynika z wyraźnego, czytelnego kontekstu środkowego dokumentu, skonstruowanego w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju. Za podstawowe środki zapobiegawcze uznano odpowiednie lokalizowanie poszczególnych inwestycji, przestrzeganie prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję zanieczyszczeń do środowiska.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne zaproponowano podjęcie działań łagodzących opisanych dokładnie w rozdziale 9.

10. Monitoring

Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Strategii oraz sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosą zakładany efekt.

Pomiar skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko będzie się odbywał poprzez zestaw odpowiednich wskaźników (mierników). W tym celu należy wykorzystać funkcjonujący na terenie miasta system monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzony przez różne instytucje.

12. LITERATURA

Akty prawne:

- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. 2004 Nr 168, poz. 1764);
- Ustawa a dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2012 nr 145);
- Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. nr 151 poz. 1220 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2000 nr 98, poz. 1071 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2012 nr 647);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1495 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenie polityki rozwoju (Dz. U. 2009 nr 84 poz. 712 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2010 nr 243, poz. 1623 z późn. zm.);
- Ustawą z dnia 27 stycznia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 628).

Monografie i artykuły naukowe, raporty oraz ekspertyzy:

- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2011 r., Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2012;
- Dziesiąta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2011 rok., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2012;
- Monitoring jakości wód podziemnych sieci krajowej w województwie śląskim w roku 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2012;
- Monitoring jakości wód podziemnych sieci regionalnej w województwie śląskim w roku 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2012;
- Monitoring jakości wód powierzchniowych w województwie śląskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2010;
- Monitoring jakości wód powierzchniowych w województwie śląskim w roku 2010, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2011;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta Będzin
- Raport z wykonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego 2011, IMiGW oraz KZGW 2011;
- Stan środowiska w województwie śląskim w 2010 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2011.

Strategie i programy:

- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu będzińskiego na lata 2008-2020;
- Aktualizacja Programu Rewitalizacji Miasta Będzina 2010;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030;

- Europa 2020;
- Globalna Agenda 21;
- koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie;
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości, Warszawa 2003;
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności);
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego;
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016;
- Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Będzina na lata 2011-2014 z perspektywą do 2022 r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2004-2015;
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013;
- Projekt Strategii Rozwoju Kraju 2020;
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Będzin na lata 2009-2013;
- Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006-2020;
- Strategia Rozwoju Miasta Będzina na lata 2012-2020;
- Strategia rozwoju turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004-2013;
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2020;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Będzina.

Zestawienie statystyczne:

- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

Strony internetowe:

- BIP Starostwa Powiatowego w Będzinie, www.bip.starostwo.bedzin.pl
- BIP Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, bip.slaskie.pl
- BIP Urzędu Miejskiego w Będzinie, bedzin.bip.info.pl
- portal internetowy Urzędu Miejskiego w Będzinie, www.bedzin.pl
- portal Natura 2000, <http://natura2000.gdos.gov.pl/>
- rejestry Regionalne Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, <http://katowice.rdos.gov.pl>
- serwis informacyjny Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, www.gddkia.gov.pl
- Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych, <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>